

2020-09-15
M2020/00753/R

Svar på formell underrättelse om bristfälligt införlivande av rådets direktiv 91/271/ EEG av den 21 maj 1991 om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse (överträdelseärende nr 2020/2096)

Europeiska kommissionen framför i en formell underrättelse som inkom den 15 maj 2020 att Sverige har underlåtit att korrekt införliva ett antal bestämmelser i rådets direktiv (EEG) 91/271 av den 21 maj 1991 om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse (i det följande avloppsdirektivet eller enbart direktivet). Underrättelsen gäller artiklarna 2.4, 2.6–2.11, 3.1 tredje stycket, 3.2, 4.2, 5.6, 11.2 första meningen, 12.1 första meningen, 12.3, 13.1, 13.2, 14, 15.1–15.3, bilaga 1 A–D och tabell 1 och 2 samt bilagorna 2 och 3 till direktivet.

Sammanfattningsvis anser regeringen att Sverige i allt väsentligt har genomfört direktivet på ett korrekt och fullständigt sätt när det gäller de krav i artiklarna och bilagorna som tas upp i den formella underrättelsen. Oaktat detta har regeringen vid den genomgång av det svenska införlivandet av direktivets bestämmelser som föranletts av kommissionens frågor i den formella underrättelsen uppmärksammat några bestämmelser i direktivet som inte kommit till tydligt uttryck vid införlivandet. I ljuset av detta finns det ett behov av att se över införlivandet och förtydliga och förbättra det i fråga om artiklarna 2.11 och 5.6 samt bilaga 2.

I det följande framgår Sveriges svar på den formella underrättelsen. Av innehållsförteckningen framgår att svaret i huvudsak disponeras i den ordning som följer av den formella underrättelsen.

Innehållsförteckning

1. Genomförandet av avloppsdirektivet	4
1.1 Det svenska regelverket.....	4
1.1.1 Naturvårdsverkets föreskrifter om rening och kontroll av avloppsvatten från tätbebyggelse.....	5
1.2 Prövningen av avloppsreningsverk.....	5
1.2.1 Tillståndsprövningen.....	6
1.2.2 Anmälningsförfarandet.....	8
1.3 Tillsyn.....	8
1.3.1 Egenkontroll.....	9
1.3.2 Miljörapporter.....	9
2. Artikel 2 definitioner	10
2.1 Artikel 2.4 Tätort.....	10
2.2 Artikel 2.6 Personekvivalent	11
2.3 Artikel 2.7 Låggradig rening.....	11
2.4 Artikel 2.8 Sekundär rening	12
2.5 Artikel 2.9 Tillräcklig rening	12
2.6 Artikel 2.10 Slam	13
2.7 Artikel 2.11 Eutrofiering.....	14
3. Artikel 3 Krav på ledningsnät	14
3.1 Artikel 3.1 tredje stycket Oskäliga kostnader	14
3.2 artikel 3.2 Krav i bilaga 1 A.....	16
4. Artikel 4.2 Kalla klimat	16
5. Artikel 5.6 och bilaga 2 Bedömning av känsliga områden	19
6. Artikel 11.2 Krav på industrispillvatten	20
7. Artikel 12 Återanvändning av avloppsvatten och krav på att uppfylla villkor i bilaga 1	20
7.1 Artikel 12.1 Återanvändning av avloppsvatten	20
8. Artikel 12.3 Krav på att regleringar och/eller tillstånd ska uppfylla villkor i bilaga 1 B	23
9. Artikel 13.1 och 13.2 Industrispillvatten	23
9.1 Artikel 13.1 På förhand fastställda regleringar eller särskilda tillstånd...	23
9.2 Artikel 13.2 Krav för utsläpp av industrispillvatten	26
10. Artikel 14 Slam	27

10.1 Artikel 14.1 Återanvändning av slam	27
10.2 Artikel 14.2 Krav för bortskaffande av slam.....	28
10.3 Artikel 14.3 Förbud mot bortskaffande av slam till ytvatten	29
10.4 Artikel 14.4 Utsläpp av slam till ytvatten	30
11. Artikel 15 Övervakningskrav	31
11.1 Artikel 15.1 första strecksatsen Krav på kontrollförfaranden	31
11.2 Artikel 15.1 andra strecksatsen Övervakning av slam.....	32
11.3 Artikel 15.2 Övervakning av vatten som berörs av utsläpp	33
11.4 Artikel 15.3 Övervakning av mindre känsliga områden	34
12. Bilaga 1 A Krav på ledningsnät	34
12.1 Bilaga 1 A fotnoten Åtgärder mot bräddning	35
13. Bilaga 1 B Krav för utsläpp.....	38
13.1 Bilaga 1 B 3 Områden som är känsliga för eutrofiering	38
13.2 Bilaga 1 B 4 Strängare krav om det behövs.....	39
14. Bilaga 1 C Industrispillvatten.....	40
14.1 Tredje strecksatsen.....	40
14.2 Första, andra och fjärde strecksatserna.....	41
15. Bilaga 1 D Referensmetoder för övervakning och utvärdering...	42
16. Bilaga 1 tabell 1 Reningskrav.....	43
16.1 Årsmedelvärden.....	43
16.2 Kemisk syreförbrukning (COD).....	44
16.3 Biokemisk syreförbrukning (BOD)	44
16.4 Suspenderande partiklar	46
17. Bilaga 1 tabell 2 Reningskrav känsliga områden	46
17.1 Reningskrav för fosfor och kväve.....	46
17.2 HYPE-modellen och kväveretention	48
18. Bilaga 2 Kriterier för känsliga områden	50
19. Bilaga 3 Krav på vissa industrisektorer	51
Avslutande kommentarer	51
Bilageförteckning	52

1. Genomförandet av avloppsdirektivet

Ett direktiv är bindande för alla medlemsstater vad gäller det resultat som ska uppnås, men överlåter åt dem att bestämma form och tillvägagångssätt för genomförandet. Att formen och tillvägagångssättet för genomförandet överlåts åt medlemsstaterna beror på att dessas suveränitet och beslutskompetens, och i synnerhet de nationella parlamentens ställning, så långt som möjligt ska respekteras. Därigenom tillförsäkras också medlemsstaterna rätten att tillämpa den lagstiftningsteknik som är bäst lämpad för att säkerställa direktivets ändamålsenliga verkan.

Enligt EU-domstolens fasta praxis kräver inte genomförandet av direktiv i nationell rätt att direktivets bestämmelser återges ordagrant i en uttrycklig lagregel. Det kan vara tillräckligt, beroende på direktivets innehåll, att det finns en rättslig ram som faktiskt garanterar att direktivet tillämpas fullt ut på ett tillräckligt klart och precist sätt. Om direktivet syftar till att skapa rättigheter för enskilda ska dessa få kännedom om sina rättigheter och i förekommande fall ha en möjlighet att göra dem gällande i nationella domstolar.

En viktig utgångspunkt vid införlivandet av avloppsdirektivet i svensk rätt har varit att bygga vidare på befintlig lagstiftning och inarbetade begrepp. Det har i Sverige sedan länge funnits en väl inarbetad systematik och terminologi som i sak överensstämmer med avloppsdirektivet. Det svenska genomförandet av direktivet har skett på ett sätt som innebär att regleringen inte i alla delar innehåller exakt samma formuleringar som i direktivet.

1.1 Det svenska regelverket

Utsläpp av avloppsvatten är enligt miljöbalken miljöfarlig verksamhet. Av detta följer en skyldighet att följa bestämmelserna i miljöbalken och de förordningar, föreskrifter och beslut som fattats med stöd av balken. I 2 kap. miljöbalken anges de allmänna hänsynsregler som varje verksamhetsutövare är skyldig att följa. Det finns dessutom en särskild hänsynsregel när det gäller avloppsvatten i 9 kap. 7 § miljöbalken som innebär att avloppsvatten ska avledas och renas så att inte olägenhet för människors hälsa eller miljön uppkommer.

Utöver miljöbalken finns bestämmelser om avloppshantering bl.a. i förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd och miljöprovningförordningen (2013:251), som reglerar anmälnings- och tillståndsplikt. Det finns även bestämmelser i förordningen (1998:901) om verksamhets-

utövarens egenkontroll, som bl.a. gäller för den som yrkesmässigt bedriver verksamhet som omfattas av tillstånds- eller anmälningsplikt. I lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster (vattentjänstlagen) finns bestämmelser som bl.a. reglerar kommunernas ansvar för att tillhandahålla s.k. allmänna vattentjänster.

Nu angivna förordningar och lag bifogas som *bilaga 1–5*.

1.1.1 Naturvårdsverkets föreskrifter om rening och kontroll av avloppsvatten från tätbebyggelse

Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2016:6) om rening och kontroll av avloppsvatten från tätbebyggelse, se *bilaga 6*, (i fortsättningen benämnda som NFS 2016:6 eller föreskrifterna) är baserade på avloppsdirektivet. Föreskrifterna gäller för rening och utsläpp av avloppsvatten från tätbebyggelse med 2 000 personekvivalenter eller mer. Föreskrifterna innehåller också bestämmelser om kontroll och utsläpp från avloppsreningsanläggning med en anslutning av 200 personekvivalenter eller mer. De innehåller också bestämmelser om kontroll av utsläpp från ledningsnät hörande till avloppsreningsanläggning med en anslutning av 2 000 personekvivalenter eller mer.

Krav på utformning och drift av avloppsreningsanläggning finns i 3 och 4 §§. Bestämmelser om rening av avloppsvatten finns i 5–9 §§. I 10–18 §§ finns bestämmelser om kontroll och i 19–21 §§ finns bestämmelser om underhåll och funktionskontroll av mätutrustning. Slutligen finns i 22–24 §§ bestämmelser om rapportering, tillsyn och undantag.

NFS 2016:6 bifogas i.

1.2 Prövningen av avloppsreningsverk

En utgångspunkt i det svenska systemet för att reglera och kontrollera miljöpåverkan är krav på förprövning genom tillstånds- eller anmälningsplikt av verksamheter och åtgärder. Grunden för vilka miljöfarliga verksamheter och åtgärder som omfattas av tillstånds- och anmälningsplikt regleras i 9 kap. miljöbalken. För bestämmelserna om miljöfarliga verksamheter anges endast ramarna för tillstånds- och anmälningsplikten i lag, dvs. i 9 kap. miljöbalken. De närmare bestämmelserna om vilka miljöfarliga verksamheter som ska vara föremål för tillstånds- eller anmälningsplikt regleras, med stöd av myndigande i 9 kap. 6 § miljöbalken, i miljöprövningsförordningen.

Av bestämmelserna i miljöprövningsförordningen framgår även om det är tillstånds- eller anmälningsplikt som gäller för en viss verksamhet. De beskrivna verksamheterna är indelade i A-, B- och C-verksamheter. A- och B-verksamheter är tillståndspliktiga hos mark- och miljödomstol respektive länsstyrelsens miljöprövningsdelegation och C-verksamheter är anmälningspliktiga hos tillsynsmyndighet.

Avloppsreningsanläggningar med en anslutning av fler än 2 000 personer eller som tar emot avloppsvatten med en föroreningsmängd som motsvarar mer än 2 000 personekvivalenter är tillståndspliktiga B-verksamheter enligt 28 kap. 1 § miljöprövningsförordningen. Tillstånd lämnas av länsstyrelsens miljöprövningsdelegation (se 3 § förordningen (2011:1237) om miljöprövningsdelegationer). Avloppsreningsverk dimensionerade för mellan 200 och 2000 pe är anmälningspliktiga C-verksamheter och anmäls till den kommunala nämnden i egenskap av tillsynsmyndighet enligt 28 kap. 4 § miljöprövningsförordningen. För avloppsanordningar under 200 pe krävs tillstånd av den kommunala nämnden enligt 13 § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

1.2.1 Tillståndsprovningen

Avloppsreningsverken prövas individuellt. Ofta tillståndsprövas även befintliga anläggningar eftersom många ändringar i befintlig verksamhet är tillståndspliktiga enligt 1 kap. 4 § miljöprövningsförordningen. Mindre ändringar får ske med stöd av en anmälan enligt 1 kap. 11 § miljöprövningsförordningen. Ett meddelat tillstånd får enligt 24 kap. 5 § miljöbalken omprövas av tillståndsmyndigheten om någon ändring av verksamheten sker. Tillståndet kan även omprövas efter 10 år. Vid omprövning får villkoren för verksamheten ändras eller nya villkor bestämmas. I prövningsprocessen bereds berörda myndigheter, sakägare, organisationer och allmänhet möjlighet att delta.

För tillståndspliktiga verksamheter ska en specifik miljöbedömning göras enligt 6 kap. miljöbalken. Bestämmelserna om specifik miljöbedömning i 6 kap. miljöbalken och miljöbedömningsförordningen (2017:966) genomför bl.a. kraven i det s.k. MKB-direktivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/92/EU av den 13 december 2011 om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt). Syftet med miljöbedömningen är att integrera miljöaspekter i planering och beslutsfattande så att en hållbar utveckling främjas (6 kap. 1 § miljöbalken).

Vid tillståndsprövningen beaktas bl.a. de allmänna hänsynsregler i 2 kap. miljöbalken som varje verksamhetsutövare är skyldig att iaktta. De allmänna hänsynsreglerna ställer krav på att man ska känna till de risker för miljön och människors hälsa som verksamheten kan tänkas orsaka (kunskapskravet i 2 kap. 2 §). Det finns i 2 kap. 3 § krav på att de skyddsanordningar och försiktighetsmått som inte är orimliga vidtas för att undvika olägenhet för människors hälsa eller miljön (bästa möjliga teknik och försiktighetsprincipen). I 2 kap. 6 § ställs krav på att man för verksamhetens lokalisering väljer den lämpligaste platsen. Den bedömningen gäller även för val av utsläppspunkt som ofta kan ligga på betydande avstånd från reningsverket. Det finns också krav på att man hushållar med resurser och strävar efter att sluta kretslopp samt att man vid val av produkter väljer den som orsakar minst skada på miljön. Det är verksamhetsutövaren som är skyldig att kunna visa att bestämmelserna iakttas (omvänd bevisbörda i 2 kap. 1 §). Det finns dessutom som nämnts ovan en särskild hänsynsregel när det gäller avloppsvatten i 9 kap 7 § miljöbalken. Den säger att avloppsvatten ska avledas och renas eller tas om hand på annat sätt så att inte olägenhet för människors hälsa eller miljön uppkommer. Miljöbalkens hänsynsregler innebär t.ex. att redan risken för övergödning medför en skyldighet att vidta de åtgärder som behövs för att förebygga, hindra eller motverka övergödning.

Tillståndsmyndigheten beslutar om villkor för tillståndet beroende på vilket skyddsbehov miljön har, bästa möjliga teknik för minskning av utsläpp från avloppsreningsverket i den utsträckning det inte kan anses orimligt att uppfylla kraven. Om det finns risk för övergödning i mottagande vattenområden så måste avloppsvattnet renas från näringsämnen. I Sverige finns ett generellt krav på fosforering i hela landet. Krav på kväverening är endast allmänt längs kusten i söder, från norska gränsen till och med Norrtälje kommun, och för utsläpp som bidrar till kväveföroreningen till detta kustområde. I övrigt bedöms behovet från fall till fall.

Bestämmelser om vilka villkor som ett tillstånd ska innehålla finns i 22 kap. 25 § miljöbalken. Ett flertal av punkterna tillämpas även i ärenden som handläggs av länsstyrelsens miljöprövningsdelegation (se 19 kap. 5 § 9 miljöbalken).

Sverige har 16 nationella miljö kvalitetsmål som ligger till grund för myndigheternas arbete (se www.sverigesmiljomal.se). Ett av dessa mål är ”Ingen övergödning”. När tillståndsmyndigheten beslutar om villkor måste övergöd-

ningsmålet och dess fyra preciseringar beaktas. Av dessa preciseringar kan särskilt framhållas att sjöar, vattendrag, kustvatten och grundvatten uppnår minst god status för näringsämnen enligt förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön.

Tillståndsmyndigheten måste också vid tillståndsprövningen säkerställa att miljökvalitetsnormer följs. Miljökvalitetsnormer för vatten fastställs med stöd av 5 kap. miljöbalken, enligt vattenförvaltningsförordningen (2004:660) och Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter HVMFS 2013:19 och HVMFS 2015:4. Normerna är ett rättsligt verktyg och ställer krav på vattnets kvalitet vid en viss tidpunkt.

1.2.2 Anmälningförfarandet

Förfarandet vid anmälningsärenden regleras i förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Handläggningen av ett anmälningsärende ska tillförsäkra att de statliga och kommunala myndigheter samt organisationer och enskilda som kan ha ett särskilt intresse i saken får kännedom om anmälan och ges möjlighet att yttra sig. Detsamma gäller för relevanta myndigheter som kan vara berörda av verksamheten eller åtgärden som anmäls, se 25 f och 26 §§ förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

En anmälan ska bl.a. innehålla de uppgifter, ritningar och tekniska beskrivningar som behövs för att tillsynsmyndigheten ska kunna bedöma den miljöfarliga verksamhetens eller åtgärdens art, omfattning och miljöeffekter (25 § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd). När ett anmälningsärende är tillräckligt utrett och om det behövs, ska den myndighet som handlägger ärendet i ett föreläggande till verksamhetsutövaren besluta om försiktighetsmått eller förbud enligt miljöbalken eller förelägga verksamhetsutövaren att ansöka om tillstånd enligt 9 kap. 6 a § miljöbalken (26 § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd).

Anmälningsförfarandet kan alltså resultera i förelägganden om försiktighetsmått som är lika långtgående som tillståndsvillkor för större reningsverk.

1.3 Tillsyn

Den svenska tillsynen över bl.a. avloppsreningsverk är organiserad på följande sätt.

Enligt 26 kap. 3 § miljöbalken utövas tillsyn av bl.a. Naturvårdsverket, länsstyrelserna och kommunala tillsynsmyndigheter i enlighet med vad regeringen bestämmer. Regeringen får föreskriva att en tillsynsmyndighet under vissa förutsättningar får överlåta åt en kommun att utöva sådan tillsyn som annars skulle skötas av en statlig tillsynsmyndighet.

Länsstyrelsen får, enligt 2 kap. 29 § miljötillsynsförordningen, överlåta åt en kommunal nämnd att utöva tillsyn inom vissa områden. En sådan överlåtelse ska föregås av en prövning, varvid länsstyrelsen ska beakta kommunens förutsättningar att uppfylla bland annat vissa krav i fråga om resurser och kompetens och att bedriva en effektiv tillsyn, se 1 kap. 20 § miljötillsynsförordningen.

Naturvårdsverket har enligt 3 kap. 2 § miljötillsynsförordningen (2011:13) det centrala ansvaret för tillsynsvägledningen när det gäller bland annat tillämpningen av miljöbalken. Länsstyrelserna ansvarar dels för tillsynsvägledning i länet enligt 3 kap. 16 § miljötillsynsförordningen, dels för tillsynen över tillståndspliktiga avloppsreningsverk enligt 2 kap. 29 § miljötillsynsförordningen om inte detta ansvar överlåtits till en kommunal nämnd enligt ovan.

Miljötillsynsförordningen bifogas som *bilaga 7*.

1.3.1 Egenkontroll

En verksamhetsutövare är enligt förordningen om verksamhetsutövares egenkontroll skyldig att ta fram ett egenkontrollprogram. Krav på egenkontroll följer också av 2 kap. och 26 kap. 19 § miljöbalken. Kravet på egenkontroll innebär att en verksamhetsutövare regelbundet ska kontrollera verksamheten och dess påverkan på miljön. Utgångspunkten är att den specifika verksamheten och egenkontrollprogrammet ska anpassas efter just den aktuella verksamheten och de krav som ställs på verksamheten enligt miljöbalken, föreskrifter som meddelats med stöd av miljöbalken och domar och beslut i fråga om verksamhetens bedrivande och kontroll (se 4 § förordningen om verksamhetsutövares egenkontroll).

1.3.2 Miljörapporter

Systemet med årliga miljörapporter för tillståndspliktiga miljöfarliga verksamheter infördes 1989. Miljörapporter regleras i Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2016:8) om miljörapport och Naturvårdsverkets föreskrifter

(NFS 2019:7) om ändring i Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2016:8) om miljörapport. Miljörapporten ges in till tillsynsmyndigheten. Uppgifterna som lämnas i miljörapporterna är ett viktigt underlag för bl.a. tillsynsmyndigheternas arbete.

NFS 2016:8 och 2019:7 bifogas som *bilaga 8 och 9*.

2. Artikel 2 definitioner

Kommissionen anser att artikel 2.4 och 2.7–2.11 inte har införlivats i svensk rätt och att artikel 2.6 är felaktigt införlivad.

I direktivet definieras vissa termer och uttryck. Termerna och uttrycken, såväl i direktivet som i svensk rätt, saknar självständig betydelse. De får betydelse först genom att användas i de materiella bestämmelserna. Syftet med definitionerna i direktivet är således att tolka de materiella bestämmelserna i direktivet, inte de nationella bestämmelserna som har genomfört direktivet.

Vissa av direktivets definitioner har genomförts på ett annat sätt än enligt den lydelse de har i direktivet för att inom ramen för den nationella regleringen spegla direktivets innebörd. Några av definitionerna har inte varit nödvändiga för att genomföra direktivets materiella bestämmelser i svensk rätt. Att en definition i ett direktiv inte återfinns som en definition i den svenska författningstexten kan alltså inte ensamt läggas till grund för något antagande om att den svenska författningstexten är bristfällig. En redogörelse för hur de definitioner som kommissionen har haft synpunkter på hanterats i svensk rätt följer nedan.

2.1 Artikel 2.4 Tätort

Tätort definieras i artikel 2.4 som ett område där befolkningen eller de ekonomiska aktiviteterna är så koncentrerade att spillvatten från tätbebyggelse kan insamlas och ledas till ett avloppsreningsverk eller ett slutligt utsläppsställe.

Begreppet tätort används i direktivet för att precisera när ett område är tillräckligt stort för att det ska ställas krav på ett gemensamt omhändertagande av avloppsvatten. Anordnande av avlopp i ett större sammanhang regleras i svensk rätt genom bestämmelserna i vattentjänstlagen. Enligt den inledande bestämmelsen (1 §) syftar lagen till att säkerställa att vattenförsörjning och

avlopp ordnas i ett större sammanhang, om det behövs med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön. Syftet preciseras i 6 § där det uppställs krav på kommunen att ordna avlopp i ett större sammanhang för en viss befintlig eller blivande bebyggelse om det behövs med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön. När sådant behov finns ska kommunen bestämma det verksamhetsområde inom vilket vattentjänsten eller vattentjänsterna behöver ordnas, och se till att behovet snarast, och så länge behovet finns kvar, tillgodoses i verksamhetsområdet genom en allmän va-anläggning. Utgångspunkten i den svenska regleringen är alltså att när det finns behov av en gemensam avloppslösning ska detta ordnas genom en allmän (offentlig) anläggning.

Ett nyckelbegrepp i vattentjänstlagens bestämmelser om skyldighet för kommunen att ordna avlopp är ”i ett större sammanhang”. Ett större sammanhang betyder normalt en ansluten bebyggelse motsvarande minst 20–30 fastigheter (jfr. prop. 1955:121 s. 61). Begreppet tätort i artikel 2.4 genomförs alltså i det svenska regelverket av begreppet ”i ett större sammanhang” i 6 § vattentjänstlagen.

2.2 Artikel 2.6 Personekvivalent

Kommissionen anger att artikel 2.6 förefaller vara införlivad genom 2 § NFS 2016:6. I den nationella bestämmelsen anges ”en biokemisk syreförbrukning på 70 g löst syre per dygn under sju dygn (BOD₇)” medan det i direktivet anges ”en biokemisk syreförbrukning på 60 g per dygn under fem dygn (BOD₅)”. Beaktat denna diskrepans mellan direktivet och svensk nationell lagstiftning anser kommissionen att artikel 2.6 är felaktigt införlivad.

Diskrepansen mellan direktivets definition av pe och den svenska definitionen i 2 § NFS 2016:6 beror på att den svenska regleringen använder sig av en annan redovisningsmetod. I *avsnitt 16.3* nedan konstateras att den svenska redovisningsmetoden är förenlig med direktivet. Den svenska genomförandet av artikel 2.6 är därmed också korrekt.

2.3 Artikel 2.7 Låggradig rening

Definitionen av låggradig rening är endast av intresse för tillämpningen av artikel 6. Enligt artikel 6 får medlemsstaterna ange mindre känsliga områden men är inte skyldiga att göra det. Tidsfristen för angivande av mindre känsliga områden har enligt artikel 6.1 gått ut. Sverige har inte angett några sådana mindre känsliga områden som avses i artikel 6. Definitionen saknar alltså

betydelse för Sveriges genomförande av direktivet. Den svenska regeringen anser därför att genomförandet uppfyller direktivets krav i denna del.

2.4 Artikel 2.8 Sekundär rening

Begreppet sekundär rening avser enligt direktivets definition en reningsprocess som uppfyller kraven i tabell 1 i bilaga 1. Av artikel 4 framgår att kravet gäller för avloppsvatten från tätorter med mer än 2 000 pe. Begreppet sekundär rening har alltså i sig inte någon självständig betydelse utan innebär endast en reningsprocess som uppfyller kraven i tabell 1 i bilaga 1.

I det svenska genomförandet regleras motsvarande materiella krav i 5 och 8 §§ samt tabell 1 och 2 i NFS 2016:6. Av 5 § i föreskrifterna framgår att avloppsvatten från tätbebyggelse ska före utsläpp uppfylla kraven som anges i 8 §. I 8 § anges de krav som gäller för utsläpp av BOD₇ och COD_{Cr} genom hänvisning till begränsningsvärden i tabell 1 och 2. Genomförandet av tabell 1 och 2 behandlas i *avsnitt 16. och 17.* nedan. Där framgår att tabell 1 och 2 har genomförts i det svenska regelverket.

Det svenska genomförandet uppställer alltså krav på att reningsprocessen ska uppfylla krav motsvarande de som anges i tabell 1 i bilaga 1. Det finns därmed inte något behov av att också införa en definition av begreppet sekundär rening.

2.5 Artikel 2.9 Tillräcklig rening

Tillräcklig rening definieras i artikel 2.9 som rening av avloppsvatten från tätbebyggelse genom varje slag av process eller utsläppssystem som medför att recipienten efter utsläpp är av sådan kvalitet att tillämpliga kvalitetsmål och andra bestämmelser i detta och andra gemenskapsdirektiv är uppfyllda.

Definitionen av tillräcklig rening i artikel 2.9 har betydelse för tillämpningen av artikel 7. Enligt artikel 7 ska avloppsvatten från tätbebyggelse bli föremål för tillräcklig rening innan utsläpp sker till sötvatten och flodmynningar från tätorter med mindre än 2 000 pe och till kustvatten från tätorter med mindre än 10 000 pe.

Som har angetts ovan i *avsnitt 1.1* är utsläpp av avloppsvatten miljöfarlig verksamhet vilket innebär att miljöbalkens krav gäller för allt utsläpp av avloppsvatten. Enligt 9 kap. 7 § ska avloppsvatten avledas och renas så att inte olägenhet för människors hälsa eller miljön uppkommer. Av 12 § för-

ordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd framgår att det är förbjudet att i vattenområde släppa ut avloppsvatten från vattentoalett eller tätbebyggelse, om avloppsvattnet inte har genomgått längre gående rening än slamavskiljning.

Utöver kraven i miljöbalken måste givetvis utsläpp av avloppsvatten även uppfylla andra EU-rättsliga krav. En erinran om detta finns i 1 kap. 6 § miljöbalken. Av 1 kap. 3 § miljöbalken framgår också att miljöbalken ska tillämpas parallellt med annan lagstiftning.

Utsläpp av avloppsvatten till avloppsreningsanläggning med en anslutning av 2 000 personer eller fler är tillståndspliktig B-verksamhet. Utsläpp av avloppsvatten till avloppsreningsanläggning som tar emot avloppsvatten med en föroreningsmängd som motsvarar mer än 200 men mindre än 2 000 personekvivalenter är anmälningspliktig C-verksamhet. För avloppsanordningar under 200 pe gäller tillståndskrav enligt 13 § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

I enlighet med vad som närmare beskrivits i *avsnitt 1.1* ovan om det svenska regelverket och tillståndsprövningen och vad som anges i detta avsnitt finns alltså krav på att utsläpp av avloppsvatten är av sådan kvalitet att tillämpliga kvalitetsmål och andra bestämmelser i detta och andra gemenskapsdirektiv är uppfyllda. Den materiella innebörden av definitionen av tillräcklig rening i artikel 2.9 är alltså genomförd i svensk rätt genom andra bestämmelser med motsvarande materiella innebörd. Det finns därmed inte något behov av att också införa en definition av begreppet tillräcklig rening i det svenska regelverket.

2.6 Artikel 2.10 Slam

Enligt artikel 2.10 definieras slam som sedimenterat slam, behandlat eller obehandlat, från reningsverk för avloppsvatten från tätbebyggelse.

Definitionen av slam i artikel 2.10 är införlivad i svensk lagstiftning genom 2 § NFS 2016:6. I den bestämmelsen definieras avloppsslam som ”sedimenterat slam, behandlat eller obehandlat, från avloppsreningsanläggning”. I samma bestämmelse definieras avloppsreningsanläggning som ”anläggning för behandling av avloppsvatten från tätbebyggelse. De definierade begreppen slam och avloppsreningsanläggning i de svenska bestämmelserna motsvarar alltså direktivets definition av slam.

2.7 Artikel 2.11 Eutrofiering

Enligt artikel 2.11 definieras eutrofiering som en ökning av halten av näringsämnen i vatten, särskilt kväve eller fosforföreningar, som leder till ökad tillväxt av alger och högre former av växtlighet, så att balansen mellan organismerna i vattnet störs och vattenkvaliteten påverkas negativt. Definitionen kopplar till utpekande av känsliga områden. I den svenska regleringen saknas en definition som motsvarar direktivets definition. Som anges nedan i *avsnitt 5*. kommer Naturvårdsverket få i uppdrag att förbättra det svenska genomförandet av artikel 5.6 och bilaga 2. Naturvårdsverket ska inom ramen för detta uppdrag även föreslå hur definitionen av eutrofiering i artikel 2.11 ska genomföras i den svenska regleringen.

3. Artikel 3 Krav på ledningsnät

3.1 Artikel 3.1 tredje stycket Oskäligen kostnader

Kommissionen anger att artikel 3.1 tredje stycket förefaller vara införlivad genom 9 kap. 7 § miljöbalken och önskar ett klargörande av hur den nationella bestämmelsen omfattar en situation där inrättandet av ett ledningsnät inte skulle vara berättigat antingen därför att det inte skulle leda till att miljötillståndet skulle förbättras eller därför att det skulle medföra oskäligen kostnader.

Av artikel 3.1 tredje stycket framgår att om ett ledningsnät skulle medföra oskäligen kostnader eller miljötillståndet inte skulle förbättras med ett sådant system, ska individuella system eller andra lämpliga system användas som medför ett motsvarande skydd för miljön.

Miljöbalken innehåller i 9 kap. 7 § ett allmänt krav på att avloppsvatten ska avledas och renas eller tas om hand på något annat sätt, så att olägenhet för människors hälsa eller miljön inte uppkommer. För detta ändamål ska enligt bestämmelsen lämpliga avloppsanordningar eller andra inrättningar utföras. I begreppet avloppsanordningar ingår även rörledningar (se Naturvårdsverkets handbok (2008:3) Små avloppsanläggningar s. 8, bifogas som *bilaga 10*). Vilka krav som ställs på utsläpp av avloppsvatten i det enskilda fallet beror bl.a. på var avloppsreningsverket är lokaliserat och dess storlek.

De allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken är tillämpliga på alla typer av avloppsanordningar. Hänsynsreglerna bygger på tanken att kraven på en viss verksamhet ska anpassas efter förutsättningarna i det enskilda fallet. Försiktighetsprincipen i 2 kap. 3 § är ett uttryck för denna tanke. Försiktighets-

mått ska vidtas så snart det finns skäl att anta att en verksamhet eller åtgärd kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. En rimlighetsavvägning ska också göras enligt 2 kap. 7 §. Kraven i 2–5 §§ och 6 § första stycket gäller i den utsträckning det inte kan anses orimligt att uppfylla dem. Vid denna bedömning ska särskild hänsyn tas till nyttan av skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått jämfört med kostnaderna för sådana åtgärder. Miljöbalken ger alltså en möjlighet att inte uppställa krav på inrättande av ledningsnät om det saknas miljönytta eller om kravet skulle innebära oskäligen kostnader.

Bestämmelserna i miljöbalken kompletteras i fråga om avloppsanläggningar bl.a. av bestämmelserna i förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. I 12 § finns ett generellt förbud mot att i vattenområde släppa ut avloppsvatten från vattentoalett eller tätbebyggelse, om avloppsvattnet inte har genomgått längre gående rening än slamavskiljning. I andra stycket finns dock ett undantag från förbudet om det är uppenbart att sådant utsläpp kan göras utan risk för olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Sverige har införlivat artikel 3.1 tredje stycket genom att den svenska lagstiftningen om kommunernas obligatorium att ordna en allmän va-anläggning endast omfattar situationer där vattenförsörjning och avlopp behöver ordnas i ett större sammanhang, med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön (se 1 och 6 §§ vattentjänstlagen). Regleringen innebär att den kommunala skyldigheten att inrätta en allmän va-anläggning endast gäller om förutsättningarna i 6 § vattentjänstlagen är uppfyllda, däribland kravet på ”större sammanhang”. Det finns inget uttryckligt krav på att anläggningen ska ha en viss storlek. En begränsning ligger dock i behovsrekvisitet. Eftersom anläggningen måste behövas från allmän synpunkt kan det ifrågasättas om en anläggning kan förklaras för allmän om den inte syftar till att ordna va-försörjning i ett större sammanhang. Ett större sammanhang betyder normalt en ansluten bebyggelse motsvarande minst 20–30 fastigheter (jfr. prop. 1955:121 s. 61).

Det svenska regelverket ger alltså möjligheter att inte inrätta ett ledningsnät om det skulle medföra oskäligen kostnader eller miljötillståndet inte skulle förbättras. Regleringen i vattentjänstlagen innebär också att det finns möjligheter att inte inrätta en allmän va-anläggning t.ex. på landsbygden som kommissionen påpekar. Artikel 3.1 tredje stycket i avloppsdirektivet har därmed införlivats på ett korrekt sätt i svensk lagstiftning.

3.2 artikel 3.2 Krav i bilaga 1 A

Kommissionen anger att artikel 3.2 förefaller vara införlivad genom 9 kap. 7 § miljöbalken. Kommissionen noterar att det endast indirekt går att utläsa av den nationella bestämmelsen att ledningsnätet (rören) omfattas av begreppet avloppsanordningar. Kommissionen noterar vidare att den nationella bestämmelsen endast innehåller ett krav på att avloppsanordningarna ska vara "lämpliga" istället för att fastställa uttryckliga krav för ledningsnät i enlighet med kraven i bilaga 1 A i avloppsdirektivet. Kommissionen anser därför att införlivandet av artikel 3.2. är felaktigt.

Av artikel 3.2 följer att ledningsnät för avloppsvatten från tätbebyggelse med mer än 2 000 pe ska uppfylla kraven i bilaga 1 A.

I en allmän va-anläggning som omfattas av vattentjänstlagen ingår ledningsnätet (se prop. 2005/06:78 s. 57). Av redogörelsen i föregående *avsnitt 3.1* framgår att ledningsnätet även ingår i begreppet avloppsanordning. 9 kap. 7 § miljöbalken och övriga bestämmelser i miljöbalken gäller alltså även för ledningsnätet.

Avloppsreningsanläggningar med en anslutning av fler än 2 000 personer eller som tar emot avloppsvatten med en föroreningsmängd som motsvarar mer än 2 000 personekvivalenter är tillståndspliktiga B-verksamheter enligt 28 kap. 1 § miljöprövningsförordningen.

Genom en förordningsändring den 5 juli 2007 (SFS 2007:674) undantogs ledningsnäten från tillståndsplikten. Begreppet avloppsanläggning ersattes då med begreppet avloppsreningsanläggning för att tydliggöra att det endast är själva reningsanläggningen som omfattas av tillståndsplikt. Ledningsnäten utgör dock en följdverksamhet enligt 16 kap. 7 § miljöbalken. Se bl.a. Tillsynsvägledning om ledningsnätet för spillvatten (bifogas som *bilaga 11*). Ledningsnätet och dess miljöpåverkan kan därför beaktas i prövningen och kan också under vissa förutsättningar villkorsregleras.

Den svenska regleringen innehåller alltså bestämmelser som innebär att det uppställs krav även på ledningsnätet. Genomförandet av bilaga 1 A behandlas i *avsnitt 12.* nedan.

4. Artikel 4.2 Kalla klimat

Kommissionen konstaterar att artikel 4.2 förefaller ha införlivats genom 6 § NFS. Kommissionen konstaterar att den nationella bestämmelsen, i strid med direktivet, utvid-

gar tillämpningsområdet för undantaget i artikeln genom att inte begränsa tillämpningen av mindre stränga krav till bergsområden över 1 500 meter över havet eftersom den nationella bestämmelsen även tillämpas på ”andra jämförbara områden, där en effektiv biologisk rening är svår att upprätthålla på grund av låg temperatur”. Kommissionen anser därför att införlivandet av artikel 4.2 är felaktigt.

Artikel 4.1 i avloppsdirektivet anger krav i fråga om sekundär eller motsvarande rening av avloppsvatten från tätbebyggelser av viss storlek och vid vilken tidpunkt sådan rening ska vara säkerställd. I artikel 4.2 finns ett undantag från kravet i artikel 4.1. Enligt undantaget får mindre stränga reningskrav tillämpas i fråga om utsläpp av avloppsvatten från tätbebyggelser till vatten i högt belägna bergsregioner (över 1 500 meter över havet), där en effektiv biologisk rening är svår att upprätthålla på grund av låga temperaturer och under förutsättning att ingående studier visar att utsläppen inte ogynnsamt påverkar miljön.

Artikel 4.2 är genomförd i 8 § tabell 1, fotnot 1 i NFS 2016:6. I fotnoten finns som kommissionen påpekar ett tillägg som innebär att mindre stränga reningskrav får tillämpas för utsläpp av avloppsvatten från tätbebyggelse inte bara i högt belägna bergsregioner utan även i ”andra jämförbara områden” där en effektiv biologisk rening är svår att upprätthålla på grund av låg temperatur, om ingående studier kan visa att utsläppen inte ogynnsamt påverkar miljön.

Sverige menar att det inte är höjden över havet som är avgörande, utan den låga temperaturen som medför att det kan vara svårt att upprätthålla en effektiv rening. Låga temperaturer förekommer inte bara i högt belägna bergsregioner, utan även i andra områden på lägre höjd i norra Sverige. Något som bland annat illustreras av uppgifter om månadsmedeltemperaturer från Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI), se *bilaga 12*.

Det är ett vedertaget faktum att effektiv sekundär rening eller motsvarande rening kan vara svår att upprätthålla i kalla klimat. För att hantera denna problematik har unionslagstiftaren också infört undantaget i artikel 4.2 i avloppsdirektivet.

Syftet med att rena BOD och COD är att bryta ner det organiska materialet i reningsverket för att minska risken för att en nedbrytning i recipienten påverkar syrgastillgången negativt. Lågt syreinhåll i en recipient innebär en försämrad miljö kvalitet som kan medföra t.ex. fiskdöd.

I den rapport från 2003 som Sverige hänvisade till i sitt svar den 1 april 2010 till kommissionen på den första formella underrättelsen i överträdelseärendet med nummer 2009/2310 har konsekvenserna av biologisk rening i avloppsreningsverk med mer än 2 000 personekvivalenter, som finns i Sveriges nordliga delar, studerats. I rapporten ”Biologisk rening i kallt klimat – konsekvenser för Norrlands kommunala reningsverk av artikel 4.2 i avloppsdirektiv 91/271/EEG” (bifogas som *bilaga 13*) jämförs även förhållandena i Sveriges nordliga delar med orter som ligger på en högre höjd än 1 500 meter över havet i övriga delar av Europa och det konstateras att de svenska tätorterna på lägre höjd i Sveriges nordliga delar har ett kallare klimat. I rapporten redovisas fakta angående recipienter, klimat, befolkningstäthet samt miljöeffekter och investeringskostnader, för att visa vilka effekter införandet av biologisk rening av avloppsvatten innebär för dessa reningsverk. Slutsatsen i rapporten är bland annat att recipienterna till flertalet reningsverk i Sveriges nordliga delar är näringsfattiga vattendrag med mycket hög vattenföring, låga vattentemperaturer och naturligt högt syrenehåll. Ett generellt införande av biologisk rening i dessa delar medför därför, i de flesta fall, ingen mätbar förändring på recipientens miljö kvalitet eftersom recipienternas syrenehåll är så högt.

Regeringen vill understryka att artikel 4.2 i avloppsdirektivet måste tolkas i ljuset av sitt syfte, dvs. att möjliggöra en avvägning mellan miljönyttan, energiåtgången och kostnader. Unionslagstiftaren har genom undantaget försökt säkerställa att det inte ställs orimliga krav på energikrävande och kostsam rening när förhållandena är sådana att det på grund av kallt klimat är svårt att upprätthålla en biologisk rening och där studier på ett tillförlitligt sätt visar att utsläppen inte har en ogynnsam inverkan på miljön. När så är fallet kan det nämligen inte anses motiverat ut miljöhänsenande att upprätthålla de krav på rening som avloppsdirektivet normalt ställer.

Vad gäller genomförandet av artikel 4.2 vill den svenska regeringen fästa kommissionens uppmärksamhet på att tolkningen av artikeln är föremål för prövning i mål C-22/20 Europeiska kommissionen mot Sverige. I målet har Sverige åberopat att undantaget i artikel 4.2 i direktivet är tillämpligt på tre av de tätorter som omfattas av stämningens ansökan i det målet. Kommissionen har i målet gjort gällande att undantaget i artikel 4.2 inte kan utvidgas till att gälla för andra områden än för högt belägna bergsregioner som ligger mer än 1 500 meter över havet. Sverige anser att undantaget även kan användas för avloppsreningsverk som har svårigheter att upprätthålla en effektiv biologisk rening på grund av låga temperaturer. Detta dock under förutsättning att

utsläppen inte ogynnsamt påverkar miljön. Sverige inväntar utfallet av EU-domstolens dom i målet och kommer att noga analysera domen.

Sammanfattningsvis anser den svenska regeringen att artikel 4.2 är korrekt genomförd i det svenska regelverket.

5. Artikel 5.6 och bilaga 2 Bedömning av känsliga områden

Kommissionen anger att artikel 5.6 och bilaga 2 inte förefaller ha införlivats i svensk rätt och uppmanar Sverige att förklara hur det säkerställs att bestämningen av känsliga områden ses över med högst fyra års mellanrum.

Enligt artikel 5.6 ska medlemsstaterna säkerställa att den bestämning som gjorts av vilka områden som är känsliga ses över med högst fyra års mellanrum. I bilaga 2 anges kriterier för att identifiera känsliga och mindre känsliga områden.

Kommissionen, DGXI, har i tidigare ärende den 24 september 1997 (24.09.97/XI/017487) önskat att Sverige i samband med genomförd översyn enligt artikel 5.6 i avloppsdirektivet anger vilka kriterier i bilaga 2 till direktivet som använts för vart och ett av de känsliga områden som identifierats, samt vilken typ av rening som krävs och vilka bestämmelser som gäller beträffande utsläpp. I Sveriges svar till kommissionen bifogades promemorian Angivande och översyn av känsliga områden enligt artikel 5.6 i rådets direktiv 91/271/EEG om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse (Dnr EUM98/1953). Sverige svar till kommissionen och promemorian bifogas detta svar som *bilaga 14 och 15*.

Av promemorian framgår att översynen enligt artikel 5.6 inte ledde till någon ändrad bedömning av vilka områden som bör anses som känsliga för eutrofiering. Hela Sveriges vattenområde identifieras således som känsligt för eutrofiering. Hela Sveriges vattenområden identifierades också, liksom vid tidigare bedömningar, som känsligt med hänsyn till eutrofiering eller risk för eutrofiering med avseende på utsläpp av fosfor. Liksom tidigare identifierades kustvattnet från norska gränsen till och med Norrtälje kommun, inklusive kustvattnet öster om Öland och runt Gotland som känsligt med hänsyn till eutrofiering eller risk för eutrofiering med avseende på utsläpp av kväve. För identifiering av känsliga områden användes enligt promemorian de kriterier som anges i bilaga 2 A a, i och ii.

Sverige har alltså utsett känsliga områden utifrån de kriterier som anges i bilaga 2 A. Vid genomgång av det svenska införlivandet framgår dock att regleringen av hur känsliga områden utses och den återkommande bedömningen av områdena kan förbättras. Regeringen avser därför att under hösten ge Naturvårdsverket i samverkan med Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att ta fram en reglering för översyn av känsliga områden och lämpliga kriterier för identifiering av känsliga områden enligt avloppsdirektivet. I uppdraget ingår att lämna nödvändiga författningsförslag.

6. Artikel 11.2 Krav på industrispillvatten

Kommissionen anger att artikel 11.2 förefaller vara införlivad genom 4 § NFS 2016:6. Kommissionen anser att bilaga 1 C inte har införlivats korrekt och konstaterar att artikel 11.2 första meningen till följd härav inte heller har införlivats korrekt.

Av artikel 11.2 första meningen framgår att regleringar och/eller tillstånd ska uppfylla kraven i avsnitt C i bilaga 1. I 4 § NFS 2016:6 finns ett generellt krav på att industrispillvatten som leds till en avloppsreningsanläggning ska ha undergått sådan rening som krävs för att säkerställa dels att driften av avloppsreningsanläggningen och behandlingen av avloppsslam inte störs, dels att slammet kan omhändertas på ett säkert och miljömässigt godtagbart sätt. Det finns dessutom specifika krav på industrispillvatten som motsvarar kraven i bilaga 1 C. I *avsnitt 14.* nedan redogörs för det svenska införlivandet av bilaga I C. Eftersom införlivandet av bilagan är korrekt har även artikel 11.2 första meningen införlivats korrekt.

7. Artikel 12 Återanvändning av avloppsvatten och krav på att uppfylla villkor i bilaga 1

7.1 Artikel 12.1 Återanvändning av avloppsvatten

Kommissionen anger att artikel 12.1 förefaller vara införlivad genom 1 kap. 1 § 5 samt 9 kap. 7 § miljöbalken. Kommissionen konstaterar att det förefaller som om den nationella bestämmelsen är väldigt allmän och inte specifikt hänvisar till återanvändningen av renat avloppsvatten och anser därmed att artikel 12.1 första meningen inte är korrekt införlivad.

Enligt artikel 12.1 ska renat avloppsvatten om möjligt återanvändas och utsläppen ska ledas så att skadlig inverkan på miljön reduceras till ett minimum.

Utsläpp av avloppsvatten är enligt miljöbalken miljöfarlig verksamhet. Av detta följer en skyldighet att följa bestämmelserna i miljöbalken och de förordningar, föreskrifter och beslut som fattats med stöd av balken. Enligt 1 kap. 1 § 5 ska miljöbalken tillämpas så att återanvändning och återvinning liksom annan hushållning med material, råvaror och energi främjas så att ett kretslopp uppnås. Kravet på återanvändning är generellt och gäller även avloppsvatten. Tillståndsgivande myndigheter ska alltså vid sin prövning beakta möjligheterna för verksamhetsutövaren att inom ramen för den sökta verksamheten återanvända avloppsvatten.

Inom ett flertal områden finns möjlighet att söka statliga bidrag för projekt som innefattar återanvändning av vatten. Stöd får enligt 2 § förordningen (2009:381) om statligt stöd till lokala vattenvårdsprojekt ges bl.a. till åtgärder som ökar upptag och återcirkulering av näringsämnen (se *avsnitt 12.1* nedan för exempel på åtgärd som fått stöd enligt denna förordning).

Naturvårdsverket får enligt 2 § förordningen (2018:495) om bidrag för rening av avloppsvatten från läkemedelsrester (läkemedelsreningsbidraget) ge bidrag till kommuners, kommunala bolags eller kommunalförbunds investeringar i en teknik eller metod som har till huvudsakligt syfte att avskilja läkemedelsrester från avloppsvatten i avloppsreningsverk, och förstudier eller andra förberedande åtgärder inför investeringar i en sådan teknik eller metod.

Följande projekt kan nämnas som har fått finansiering genom läkemedelsreningsbidraget:

- Simrishamns kommun har två investeringsprojekt på St Olofs respektive Kiviks avloppsreningsverk med slutmål att ha färdiga anläggningar på plats. Kommunen har långtgående planer på hur de bäst ska kunna utnyttja den ökade reningsgraden med olika idéer för användningsområden, t.ex. bevattning av fruktodling, infiltration till grundvattentäkter och som processvatten i teknisk industri.
- Nordvästra Skånes VA har också fått investeringsbidrag inom projektet Reco Lab som ingår i ett större projekt med en hållbar stadsdel i Helsingborg. I den nya stadsdelen finns planer på återanvändning av fler olika avloppsströmmar genom sorterande avloppssystem.
- Gotlands kommun har fått förstudiemedel beviljade och tittar på möjlighet att membranfiltrera avloppsvatten för att kunna behandla koncentra-

tet mer effektivt och hitta användning för det rena permeatet, t.ex. för bevattning, infiltration eller som tekniskt vatten till industri.

Enligt 1 § förordningen (2019:556) om statligt stöd för bättre vattenhushållning får stöd lämnas för åtgärder som syftar till bättre vattenhushållning och bättre tillgång till dricksvatten. Bidraget ska enligt andra stycket avse åtgärder i fråga om vattenskyddsområden, vattenbesparande, framtagande av kunskaps- eller planeringsunderlag, investering i ny teknik eller andra åtgärder. Länsstyrelsen i Skåne har beviljat stöd för ett flertal projekt under 2020 som syftar till återanvändning av renat avloppsvatten.

På Gotland har avloppsvatten använts för bevattningsändamål sedan 1980-talet och detta förekommer nu i ganska stor skala på Gotland (se remissvar från länsstyrelsen Gotlands län som bifogas som *bilaga 16*). Det finns ca fem anläggningar i drift. Två av dessa är Hemse (2 100 pe) och Roma (1 500 pe) avloppsreningsverk som leder renat vatten till bevattningsdammar för bevattning inom jordbruket. Tillstånden för Hemse och Roma bifogas som *bilaga 17 och 18*. Det finns en vattenplan från 2005 där inriktningen i utveckling av arbetet med vatten och avlopp i Gotland kommun framgår. I denna inriktning pekas kretslopp ut som en mycket viktig del.

Böda reningsverk på Öland, 15 000 pe, återvinner också avloppsvatten för bevattning inom jordbruket. Även i Skåne pågår utveckling för att kunna återvinna mer avloppsvatten¹. Forskningsklustret VA-teknik Södra driver projekt om återanvändning av avloppsvatten som har renats med avancerad rening. Forskningsbolaget Sweden Water Research har projekt om krav för infiltration av renat avloppsvatten i syfte att tillföra vattnet till grundvattenmagasinet. Ett annat exempel är IVL Svenska Miljöinstitutet som är inblandade i flera projekt som rör ökad återanvändning av avloppsvatten som är renat till olika grad.

Krav på återvinning finns också i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2020/741 av den 25 maj 2020 om minimikrav för återanvändning av vatten. Naturvårdsverket kommer under hösten få i uppdrag att lämna förslag på hur förordningen ska genomföras i svensk rätt.

¹ Se Renat avloppsvatten kan ersätta dricksvatten i industrin, publicerad 3 juli 2019 (<https://www.mynewsdesk.com/se/vasyd/news/renat-avloppsvatten-kan-ersaetta-dricksvatten-i-industrin-374608>) och Hur avloppsvatten kan användas vid extremtorka, publicerad 21 augusti 2018 (<https://www.vasyd.se/Artiklar/Nyheter/Avlopp/Avloppsvatten-som-resurs>)

Regleringen i miljöbalken är liksom direktivets krav allmänt hållen. Kravet om att främja återvinning i 1 kap. 1 § 5 miljöbalken gäller vid allt utsläpp av avloppsvatten. Som framgår av exemplen ovan sker också återvinning inom områden där det bedöms möjligt. Enligt regeringens mening har artikel 12.1 i avloppsdirektivet därmed införlivats på ett korrekt sätt i svensk lagstiftning.

8. Artikel 12.3 Krav på att regleringar och/eller tillstånd ska uppfylla villkor i bilaga 1 B

Kommissionen anger att artikel 12.3 förefaller ha införlivats genom 9 kap. 6 § 2 miljöbalken och 12 § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Kommissionen noterar att inga av de angivna bestämmelserna omfattar kravet om att de på förhand fastställda regleringarna och/eller tillstånden ska utformas så att tillämpliga villkor i bilaga 1 B (eller nationell lagstiftning som införlivar bilaga 1 B) uppfylls. Därför anser kommissionen att införlivandet av artikel 12.3 är felaktigt.

Av artikel 12.3 följer att tillstånd för utsläpp av avloppsvatten från reningsverk i tätorter med 2 000 pe eller mer ska utformas så att tillämpliga villkor i bilaga 1 B uppfylls.

Som har angetts ovan i *avsnitt 1.2* är utsläpp av avloppsvatten från reningsverk med en anslutning av fler än 2 000 personer eller som tar emot avloppsvatten med en föroreningsmängd som motsvarar mer än 2 000 personekvivalenter tillståndspliktig B-verksamhet. Tillstånd för avloppsreningsverk ska innehålla samtliga åtgärder som krävs för att motverka negativ miljöpåverkan från utsläpp till miljön, hantera kemikalier och avfall, hushålla med miljöresurser samt förhindra olyckor och olägenheter för omgivningen (se 22 kap. 25 § p. 6–13 miljöbalken). Av redogörelsen nedan i *avsnitt 13.* framgår att kraven i bilaga I B är genomförda i Sverige. Artikel 12.3 är därmed korrekt genomförd i det svenska regelverket.

9. Artikel 13.1 och 13.2 Industrispillvatten

Kommissionen anger att varken artikel 13.1 eller 13.2 förefaller vara införlivad i nationell lagstiftning.

9.1 Artikel 13.1 På förhand fastställda regleringar eller särskilda tillstånd

Enligt artikel 13.1 ska medlemsstaterna säkerställa att utsläpp av biologiskt nedbrytbart spillvatten från anläggningar inom de industrisektorer som anges i bilaga 3 omfattas av på förhand fastställda regleringar eller särskilda till-

stånd. Kravet gäller om utsläppen från anläggningen motsvarar 4 000 pe eller mer och inte leds till reningsverk.

I svensk rätt finns krav på särskilda tillstånd för de industriverksamheter som anges i bilaga 3. Av 9 kap. 6 § miljöbalken följer det grundläggande kravet på tillstånds- eller anmälningsplikt för miljöfarlig verksamhet. I miljöprövningsförordningen anges vilken typ av tillståndsplikt som gäller för den aktuella verksamheten (t.ex. tillståndsplikt A eller B eller anmälningsplikt C). Avgränsningen mellan tillståndspliktig och anmälningspliktig verksamhet avgörs i allmänhet genom produktionsmängd per dygn eller år. Det finns också en nedre gräns som innebär att verksamheter av mindre omfattning inte omfattas av krav på tillstånd eller anmälan (s.k. U-verksamheter).

För verksamheterna i bilaga 3 finns krav på tillstånds- eller anmälningsplikt i följande bestämmelser i miljöprövningsförordningen:

- 1 Mejerihantering: Anläggning för framställning av mjölkprodukter med en nedre gräns på mer än 500 ton per kalenderår men högst 200 ton per dygn som kalenderårsmedelvärde (5 kap. 15 och 16 §§).
- 2 Framställning av frukt- och grönsaksprodukter: Anläggning för framställning av livsmedel med beredning och behandling av enbart vegetabiliska råvaror med en med en produktion av mer än 2 000 ton men högst 10 000 ton per kalenderår (5 kap. 8–10 §§).
- 3 Framställning och buteljering av läskedrycker: Bryggeri eller annan anläggning för framställning av malt, maltdryck eller läskedryck med en nedre gräns på mer än 1 000 ton men högst 10 000 ton per kalenderår (5 kap. 24–25 §§).
- 4 Potatisförädling: Anläggning för framställning av livsmedel med beredning och behandling av enbart vegetabiliska råvaror med en nedre gräns på mer än 2 000 ton men högst 10 000 ton per kalenderår (5 kap. 8–10 §§).
- 5 Slakteriindustri: Slakteri med en produktion baserad på mer än 50 ton men högst 7 500 ton slaktvikt per kalenderår (5 kap. 1–3 §§).
- 6 Bryggerier: Bryggeri eller annan anläggning för framställning av malt, maltdryck eller läskedryck med en produktion av mer än 1 000 ton men högst 10 000 ton per kalenderår (5 kap. 24–25 §§).

- 7 Framställning av alkohol och alkoholhaltiga drycker: Anläggning för framställning av råsprit eller alkoholhaltig dryck genom jäsning eller destillation motsvarande en årlig produktion av mer än 10 ton men högst 5 000 ton ren etanol per kalenderår (5 kap. 22 och 23 §§).
- 8 Framställning av djurfoder av vegetabiliska produkter: Anläggning för framställning av foder med beredning och behandling av enbart vegetabiliska råvaror med en produktion av mer än 5 000 ton men högst 75 000 ton produkter per kalenderår (5 kap. 31 och 32 §§).
- 9 Framställning av gelatin och lim av hudar, skinn och ben:
Gelatin: Anläggning för framställning av livsmedel med beredning och behandling av enbart animaliska råvaror med en produktion av mer än 50 ton men högst 2 000 ton per kalenderår (5 kap. 4–6 §§).
Lim av hudar, skinn och ben: Anläggning för garvning eller annan beredning av mer än 2 ton men högst 100 ton hudar eller skinn per kalenderår (7 kap. 2–3 §§).
- 10 Maltfabriker: Bryggeri eller annan anläggning för framställning av malt, maltdryck eller läskedryck med en produktion av mer än 1 000 ton men högst 10 000 ton per kalenderår (5 kap. 24–25 §§).
- 11 Fiskförädlingsindustri: Anläggning för framställning av livsmedel med beredning och behandling av enbart animaliska råvaror med en produktion av mer än 50 ton men högst 2 000 ton per kalenderår (5 kap. 4–6 §§). Rökeri för en produktion av mer än 50 ton men högst 18 750 ton per kalenderår (5 kap. 7 §).

Krav på tillstånd eller anmälningsplikt gäller alltså för verksamheterna enligt 1–11 ovan om produktionen överstiger en viss nedre gräns. För att få en uppfattning om hur mycket en viss produktion i ton motsvarar i pe har en jämförelse gjorts med två verksamheter i Skåne som skickar sitt avloppsvatten till kommunala avloppsreningsverk.

Livsmedelsföretaget Orkla har ett tillstånd för produktion enligt 5 kap. 12 § miljöprövningsförordningen. Tillståndet medger en produktion på 210 000 ton livsmedel. Maximal tillåten dygnsbelastning på reningsverket är 11 000 kg BOD₇/dygn vilket motsvarar knappt 160 000 pe. Den undre gränsen för produktion av livsmedel av kombinerade råvaror är 400 ton enligt 5 kap. 14 § miljöprövningsförordningen. Med Orkla som måttstock motsvarar det 300 pe.

Motsvarande jämförelse med ett slakteri i Hörby med en slaktvikt av 25 000 ton/år och ett BOD₇ utsläpp av 66 800 kg BOD₇ ger för ett litet slakteri som inte når upp till C-nivå (5 kap. 3 § miljöprövningsförordningen) med en maximal produktion baserad på 50 ton slaktvikt, en BOD belastning motsvarande 366 pe.

Båda dessa exempel, om än inte uttömmande för hela branschen visar att anmälningssplikten på C-nivå ligger klart under 4000 pe (båda exemplen ligger under 400 pe). Sammanfattningsvis innebär det svenska genomförandet att samtliga industrisektorer i bilaga 3 som omfattas av artikel 13.1 omfattas av särskilda tillstånd som beslutas av behörig myndighet.

9.2 Artikel 13.2 Krav för utsläpp av industrispillvatten

Enligt artikel 13.2 ska behörig myndighet eller annat behörigt organ fastställa krav för utsläpp av spillvatten från industriverksamheterna i bilaga 3 som är anpassade efter den berörda industrins art.

I 22 kap. 25 § miljöbalken finns bestämmelser om vad en tillståndsdom ska innehålla. Av 22 kap. 25 § 3, 6 och 13 framgår att domen i förekommande fall ska innehålla bestämmelser om:

- Tillsyn, besiktning och kontroll såsom utsläppskontroll med angivande av mätmetod, mätfrekvens och utvärderingsmetod.
- De villkor om utsläpp, begränsningsvärden och bästa möjliga teknik som
 - behövs för att anpassa tillämpningen av sådana föreskrifter om försiktighetsmått som har meddelats med stöd av denna balk, om föreskrifterna medger eller förutsätter en sådan anpassning, eller
 - annars behövs för att hindra eller begränsa skadlig påverkan på grund av föroreningar.
- De villkor som i övrigt behövs för att skydda värdefulla natur- och kulturmiljöer eller för att förhindra annan skada på eller olägenhet för omgivningen.

Vid tillståndsprövningen av de industrisektorer i bilaga 3 som omfattas av artikel 13.1 fastställs alltså krav för utsläpp av spillvatten som är anpassade till den berörda industrins art. Av *avsnitt 1.2.2* ovan framgår att anmälningssförfarandet resulterar i förelägganden och försiktighetsmått som kan vara lika långtgående som tillståndsvillkor. Även för det fall industrisektorn är en

anmälningspliktig s.k. C-verksamhet fastställs alltså krav som är anpassade efter den berörda industrins art.

Exempel på tillståndsbeslut för industrisektorer bifogas som *bilaga 19–21*. Tillståndet för Kiviks Musteri AB avser produktion av högst 95 000 ton färdiga frukt- och bärprodukter per år. Villkor för utsläpp till vatten finns i punkt 6–7. Av skälen för beslutet (s. 23–26) framgår att villkoren har anpassats efter de speciella förhållanden som råder i Västra Hanöbukten där utsläppen sker. Tillståndet för Kristianstads Mejeri AB gäller framställning av mjölkprodukter med en högsta invägning av 740 ton mjölk per dygn som kalenderårsmedelvärde. Mejeriet släpper sitt avloppsvatten till det kommunala reningsverket. Av skälen för beslutet framgår att villkor 6–9 som gäller utsläpp till vatten har anpassats till detta förhållande. Tillståndet för Halla Foder AB omfattar en foderproduktion baserad på högst 5 300 ton råvara per år bestående av animaliska biprodukter. Villkor för utsläpp till vatten finns i punkt 4–7. Av skälen för beslutet (s. 16–17) framgår att villkoren har anpassats efter de förhållanden som råder i Flån där utsläppen sker.

10. Artikel 14 Slam

Avloppsslam är det avfall som uppstår när avloppsvattnet renas innan vattnet släpps ut (Dir. 2018:67). Slam är alltså avfall och omfattas av avfallsregleringen. För behandling av avfall gäller avfallshierarkin. Den som behandlar avfall eller är ansvarig för att avfall blir behandlat ska enligt 15 kap. 10 § miljöbalken se till att det

1. återvinns genom att det förbereds för återanvändning,
2. materialåtervinns, om det är lämpligare än 1,
3. återvinns på annat sätt, om det är lämpligare än 1 och 2, eller
4. bortskaffas, om det är lämpligare än 1–3.

10.1 Artikel 14.1 Återanvändning av slam

Kommissionen anger att artikel 14.1 förefaller vara införlivad genom 1 kap. 1 §, 2 kap. 3 § och 9 kap. 7 § miljöbalken. Kommissionen noterar att den nationella lagstiftningen inte specifikt hänvisar till ”slam” enligt definitionen i direktivet. Vidare föreskriver den nationella lagstiftningen att denna lagstiftning ska tillämpas så att ”återanvändning och återvinning [...] främjas så att ett kretslopp uppnås”. Det förefaller dock som om de nationella bestämmelserna är för allmänna, och inte särskilt anger att slam som uppkommer vid rening av avfallsvatten ska återanvändas när det är lämpligt.

Som angetts ovan i *avsnitt 1.2.1* ska miljöbalken tillämpas vid all tillståndsprövning av avloppsreningsverk. Det finns alltså ett generellt krav i 1 kap. 1 § 5 miljöbalken på att återanvändning ska främjas. Inom de områden där Sverige har bedömt att det är lämpligt att återanvändning sker finns också specifik reglering.

För spridning av avloppsslam på åkrar finns särskilda regler som bygger på Rådets direktiv (EEG) nr 86/278 av den 12 juni 1986 om skyddet för miljön, särskilt marken, när avloppsslam används i jordbruket. Direktivet är genomfört i svensk rätt främst genom förordningen (1998:944) om förbud m.m. i vissa fall i samband med hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter, bifogas som *bilaga 22* samt Naturvårdsverkets kungörelse (SNFS 1994:2) med föreskrifter om skydd för miljön, särskilt marken, när avloppsslam används i jordbruket, bifogas som *bilaga 23*.

Av 20 § förordningen om förbud m.m. i vissa fall i samband med hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter framgår att avloppsslam för jordbruksändamål får saluhållas och överlåtas endast om metallhalten inte överstiger i bestämmelsen angivna halter. Syftet med SNFS 1994:2 är enligt 1 § att reglera användningen av avloppsslam inom jordbruket på ett sådant sätt att skadliga effekter på mark, vegetation, djur och människor hindras, samtidigt som en riktig användning av avloppsslam uppmuntras. I föreskrifterna finns mer detaljerade bestämmelser om när och var avloppsslammet får användas samt krav på provtagning, analys, registerhållning och rapportering.

Dessutom finns möjligheter i Sverige att på frivillig basis få slam godkänt för återanvändning i jordbruket genom REVAQ-certifiering. Certifieringen innebär att verksamhetsutövarna för avloppsreningsverken åtar sig att arbeta för att minska flödet av farliga ämnen till reningsverket, skapa en hållbar återföring av växtnäring samt hantera riskerna på vägen dit. Syftet med certifieringen är att kvalitetssäkra reningsverkens arbete med uppströmsarbete och återföring av näringsämnen i slammet till jordbruk.

Artikel 14.1 har därmed genomförts korrekt i det svenska regelverket.

10.2 Artikel 14.2 Krav för bortskaffande av slam

Kommissionen anger att artikel 14.2 inte förefaller vara införlivad i nationell lagstiftning.

Enligt artikel 14.2 ska de behöriga myndigheterna eller andra behöriga organ säkerställa att allmänna regler eller krav på registrering eller tillstånd gäller i fråga om bortskaffande av slam från reningsverk för avloppsvatten från tätbebyggelse.

I betänkandet Hållbar slamhantering (SOU 2020:3), bifogas som *bilaga 24*, behandlas produktion och spridning av slam i avsnitt 3.3.2 (s. 89–98). Där framgår att den samlade spridningen och användningen av avloppsslam för olika ändamål år 2016 fördelade sig enligt följande. Ungefär en tredjedel (34 procent) av slammet spreds på åkermark. Slammet nyttjades i övrigt främst för produktion av anläggningsjord (28 procent) eller vid sluttäckning av deponier (22 procent).

Hantering av avfall är tillstånds- eller anmälningspliktig verksamhet enligt bestämmelserna i 29 kap. miljöprövningsförordningen. Förbränning av icke-farligt och farligt avfall är tillståndspliktig A eller B-verksamhet enligt 29 kap. 5–16 §§ beroende på mängd och typ av avfall samt hur avfallet förbränns. Samförbrännings- eller avfallsförbränningsanläggning där högst 50 ton per kalenderår icke-farligt avfall förbränns yrkesmässigt är anmälningspliktig C-verksamhet (29 kap. 17 §). Deponering av avfall är tillståndspliktig A eller B-verksamhet enligt 29 kap. 20–25 §§ beroende på mängd och typ av avfall.

Det finns alltså krav på tillstånd i fråga om bortskaffande av slam från reningsverk för avloppsvatten från tätbebyggelse. Artikel 14.2 har därmed genomförts korrekt i svensk rätt.

10.3 Artikel 14.3 Förbud mot bortskaffande av slam till ytvatten

Kommissionen anger att artikel 14.3 förefaller ha införlivats genom 1 kap. 1 § lagen (1980:424) om åtgärder mot förorening från fartyg och 23 § avfallsförordningen (2011:927). Kommissionen anser att det inte går att avgöra hurvida den nationella bestämmelsens tillämpningsområde verkligen omfattar slam och anser samtliga ytvattentyper eller inte. I detta skede och i avsaknad av mer specifik information om denna punkt anser kommissionen att införlivandet av artikel 14.3 är felaktigt eftersom det inte fastställer något förbud mot bortskaffande av slam till ytvatten.

Enligt artikel 14.3 ska medlemsstaterna säkerställa att bortskaffande av slam till ytvatten som sker genom dumpning från fartyg eller genom utsläpp från utloppsledningar eller på annat sätt upphör före den 31 december 1998.

Slam är som nämnts i *avsnitt 10.* ovan avfall. I 15 kap. 27 § miljöbalken finns ett generellt förbud mot dumpning av avfall. Enligt bestämmelsen får avfall inte dumpas eller förbrännas inom Sveriges sjöterritorium och ekonomiska zon. På och över det fria havet får avfall inte heller dumpas från eller förbrännas på svenska fartyg eller luftfartyg. I lagen (1966:374) om Sveriges sjöterritorium framgår i 1–3 §§ att Sveriges sjöterritorium omfattar allt ytvatten. Enligt 15 kap. 29 § miljöbalken kan regeringen eller den myndighet regering-en bestämmer ge dispens från förbudet men endast om avfallet kan dumpas utan olägenhet för människors hälsa eller miljön.

För utsläpp från fartyg finns bestämmelser i lagen om åtgärder mot förorening från fartyg. I 2 kap. 3 § i lagen finns ett bemyndigande att meddela föreskrifter om förbud mot utsläpp av skadliga ämnen från fartyg (annat än olja). Transportstyrelsen har meddelat föreskrifter med stöd av bemyndigandet (TSFS 2010:96, bifogas som *bilaga 25*). I 11 kap. 4 § och 11 a kap 3 § finns ett generellt förbud mot utsläpp av toalettavfall (avloppsvatten och annat avfall från varje typ av toalett och urinoar enligt definitionen i 11 kap. 3 §) för alla fartyg inom Sveriges sjöterritorium och ekonomiska zon och för svenska fartyg oavsett var de befinner sig. Det finns vissa undantagsbestämmelser där utsläpp bl.a. får ske vid nödsituationer eller inom vissa vattenområden om fartyget har en godkänd reningsanläggning. Den svenska regeringen anser därmed att artikel 14.3 är korrekt genomförd i den svenska regleringen.

10.4 Artikel 14.4 Utsläpp av slam till ytvatten

Kommissionen noterar att fristen för avveckling av bortskaffande av slam till ytvatten löpte ut vid utgången av 1998 i enlighet med artikel 14.3. Med hänsyn till att införlivandet av artikel 14.3 inte är korrekt, då det förefaller som om slam och samtliga typer av ytvatten inte ingår i införlivandelagstiftningens tillämpningsområde, anser kommissionen i detta skede och i avsaknad av ytterligare information även att artikel 14.4 i inte har införlivats.

Förbudet mot dumpning i 15 kap. 27 § miljöbalken fanns tidigare i 15 kap. 31 och 32 §§ miljöbalken. Miljöbalken trädde i kraft den 1 januari 1999. Ett förbud mot dumpning av slam har således funnits i svensk lagstiftning sedan utgången av tidsfristen i artikel 14.3. Artikel 14.4 har därmed införlivats korrekt i svensk lagstiftning.

11. Artikel 15 Övervakningskrav

Artikel 15 innehåller krav på övervakning och kontroll. Artikeln genomförs i den svenska regleringen genom tillsynssystemet som innefattar verksamhetsutövarens egenkontroll och miljörapportering samt särskilda bestämmelser i 10–15 §§ NFS 2016:6. Tillsynssystemet beskrivs översiktligt i *avsnitt 1.3* ovan.

Kommissionen anser att artikel 15.1 första strecksatsen inte har införlivats på ett korrekt sätt och att artikel 15.1 andra strecksatsen, 15.2 och 15.3 i direktivet inte förefaller ha införlivats i den nationella lagstiftningen.

11.1 Artikel 15.1 första strecksatsen Krav på kontrollförfaranden

Kommissionen anger att artikel 15.1 första strecksatsen förefaller ha införlivats genom 26 kap. miljöbalken och 22 och 23 §§ NFS 2016:6. Det förefaller dock som om de förfaranden som anges i bilaga 1 D inte har införlivats i svensk lagstiftning på ett korrekt sätt. Vidare framstår det som om de krav som ingår i bilaga 1 B, vilka det hänvisas till i artikel 15.1, inte har införlivats på ett korrekt sätt i den nationella lagstiftningen. Därför anser kommissionen att artikel 15.1 första strecksatsen inte har införlivats på ett korrekt sätt.

Enligt artikel 15.1 första strecksatsen ska de behöriga myndigheterna eller andra behöriga organ övervaka utsläpp från reningsverk för avloppsvatten från tätbebyggelse, för att kontrollera att dessa följer kraven i bilaga 1 B och tillämpar de kontrollförfaranden som fastställs i bilaga 1 D.

Tillstånd för avloppsreningsverk ska innehålla samtliga åtgärder som krävs för att motverka negativ miljöpåverkan från utsläpp till miljön, hantering av kemikalier och avfall, hushållning med miljöresurser, för att förhindra olyckor och förhindra olägenheter för omgivningen (se 22 kap. 25 § 6–13 miljöbalken). Detta uttrycks som ”villkor för att förhindra eller begränsa”. Det kan vara fråga om krav på viss utrustning, hanteringsprocesser eller fastställda utsläppsvärden. Ett villkor om begränsningsvärde för utsläpp, avser den mängd, koncentration eller nivå på utsläppet som inte får överskridas eller underskridas under en eller flera angivna tidsperioder eller på annat sätt som närmare anges i tillståndet (se 11 b § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd). Av 22 kap. 25 § första stycket 3 miljöbalken framgår att tillståndet ska innehålla bestämmelser om tillsyn, besiktning och kontroll såsom utsläppskontroll med angivande av mätmetod, mätfrekvens och utvärderingsmetod.

Bestämmelser om verksamhetsutövarens kontroll och miljörapport finns i 26 kap. 19 § miljöbalken. Enligt bestämmelsen ska den som bedriver verksamhet eller vidtar åtgärder som kan befaras medföra olägenheter för människors hälsa eller påverka miljön fortlöpande planera och kontrollera verksamheten för att motverka eller förebygga sådana verkningar. Verksamhetsutövaren ska också genom egna undersökningar eller på annat sätt hålla sig underrättad om verksamhetens eller åtgärdens påverkan på miljön. Verksamhetsutövaren ska också lämna förslag till kontrollprogram eller förbättrande åtgärder till tillsynsmyndigheten, om tillsynsmyndigheten begär det. För tillståndspliktiga verksamheter gäller också 6 § förordningen om verksamhetsutövarens egenkontroll där det framgår att verksamhetsutövaren fortlöpande och systematiskt ska undersöka och bedöma riskerna med verksamheten från hälso- och miljösynpunkt.

Det bör i fråga om kontrollåtgärder och tillsyn även framhållas att tillsynsmyndigheten ska kontrollera efterlevnaden av tillståndsbeslutet (se 26 kap. 1 § andra stycket miljöbalken). Tillsynsmyndigheten får också enligt 26 kap. 9 § besluta om de förelägganden och förbud som behövs för att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken ska följas.

Genom tillsynsregleringen säkerställs alltså att den behöriga myndigheten övervakar utsläpp från avloppsreningsverk och kontrollerar att de reningsverken följer kraven i bilaga 1 B och tillämpar de kontrollförfaranden som anges i bilaga 1 D. Av *avsnitt 13. 15.* nedan framgår att bilaga 1 B och 1 D har genomförts korrekt i svensk rätt.

11.2 Artikel 15.1 andra strecksatsen Övervakning av slam

Kommissionen anger att artikel 15.1 andra strecksatsen inte förefaller vara införlivad i nationell lagstiftning.

Av artikel 15.1 andra strecksatsen framgår att de behöriga myndigheterna eller andra behöriga organ ska övervaka mängden slam som släpps ut till ytvatten och dess sammansättning.

I tillståndsansökan för ett avloppsreningsverk måste verksamhetsutövaren beskriva hur slammet ska tas om hand och även redovisa alla utsläpp som görs till recipient. Utsläpp av slam till recipient ingår inte i vad som enligt praxis utgör bästa möjliga teknik och skulle därför inte godtas vid en till-

ståndsprovning. Vid tillståndsprovningen säkerställs därmed att utsläpp av slam i vatten inte förekommer. Av den statistik över produktion och spridning av slam som finns i avsnitt 3.3.2 (s. 89–98) i utredningen Hållbar slamhantering (SOU 2020:3), se *bilaga 24*, framgår att det inte förekommer att slam från avloppsreningen släpps ut till ytvatten. Artikel 15.1 andra strecksatsen är därmed korrekt införlivad i den svenska regleringen.

11.3 Artikel 15.2 Övervakning av vatten som berörs av utsläpp

Kommissionen anger att artikel 15.2 inte förefaller vara införlivad i nationell lagstiftning.

Enligt artikel 15.2 ska de behöriga myndigheterna eller andra behöriga organ övervaka de vatten som berörs av utsläpp från reningsverk för avloppsvatten från tätbebyggelse och sådana direkta utsläpp som avses i artikel 13, om det kan antas att recipienten kommer att påverkas i nämnvärd omfattning.

Kontrollen av att verksamheterna följer utsläppskraven enligt bilaga 1 B följs upp genom tillsyn gentemot den enskilda verksamheten, men även genom tillsynsmyndighetens granskning av de årliga miljörapporterna, där det ska redovisas hur villkor och föreskrifter har följts (se Naturvårdsverkets föreskrifter om miljörapport (NFS 2016:8) 5 h § och 5 § särskilt punkterna 7–8).

Recipientövervakningen sker oftast genom att det i ett tillståndsvillkor överlåts till tillsynsmyndigheten att efter förslag från verksamhetsutövaren besluta om ett kontrollprogram som verksamhetsutövaren är skyldig att följa. Kontrollprogrammet ska bland annat innehålla åtaganden om hur såväl utsläppskontrollen som recipientkontrollen ska utföras. Tillsynsmyndigheten följer upp att kontrollen görs på det sätt som har beslutats och tar även initiativ till att ändra kontrollprogrammet om det finns anledning till det. Även miljöövervakningen ska redovisas i miljörapporten (5 § 8 NFS 2016:8), som granskas av tillsynsmyndigheten och ger underlag för diskussioner om behov av förelägganden eller andra lämpliga åtgärder. Recipientkontrollen innehåller så gott som rutinmässig provtagning av fosfor och kväve, men oftast även en rad andra parametrar, som t.ex. pH, temperatur, siktdjup, syrgasmättnad, organiskt material osv. Ibland genomförs kontrollen av, eller på uppdrag av, verksamhetsutövaren. Ibland ansluter sig verksamhetsutövaren till ett befintligt samordnat recipientkontrollprogram, som drivs av t.ex. ett vattenvårdsförbund och som då tar ett större helhetsgrepp över påverkan från olika verksamheter i ett större vattenområde.

Artikel 15.2 är därmed korrekt genomförd i svensk rätt.

11.4 Artikel 15.3 Övervakning av mindre känsliga områden

Kommissionen anger att artikel 15.3 inte förefaller vara införlivad i nationell lagstiftning.

Enligt artikel 15.3 ska medlemsstaterna i fråga om utsläpp som omfattas av bestämmelserna i artikel 6 och utsläpp av slam i ytvatten övervaka och genomföra andra undersökningar som har betydelse för att klarlägga att utsläppen inte skadar miljön.

Som angetts ovan i *avsnitt 2.3* har Sverige inte utsett några mindre känsliga områden enligt artikel 6. Någon särskild övervakning av sådana områden är därför inte aktuell för svenskt vidkommande.

12. Bilaga 1 A Krav på ledningsnät

Kommissionen anger att bilaga 1 A förefaller vara införlivad genom 2 kap. 3 § miljöbalken. Kommissionen noterar att bestämmelsen är tillämplig på all verksamhet som kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Vad gäller det specifika införlivandet av kraven i bilaga 1 A i direktivet, kan kommissionen emellertid inte, i den nationella lagstiftningen, identifiera de krav som faktiskt ingår i bilaga 1 A i direktivet. Den nationella bestämmelsen i 2 kap. 3 § miljöbalken gör det inte i sig möjligt att avgöra vilka standarder som ledningsnäten ska uppfylla. Kommissionen anser därför att den nationella lagstiftningen inte innehåller de tekniska standarder som ska införas för konstruktion, byggnad och underhåll av ledningsnät vad avser avloppsvattnets volym och sammansättning, för förhindrande av att läckor uppkommer och så att förorening av recipienten till följd av dagvattenutsläpp begränsas. Därför anser kommissionen att bilaga 1 A är felaktigt införlivad.

I bilaga 1 A anges att ledningsnäten ska vara anpassade till kraven på vattenrening. Av artikeln framgår vidare att vid konstruktion, byggnad och underhåll av ledningsnät ska bästa tillgängliga teknik som inte medför oskäligen kostnader användas. Därvid ska särskilt beaktas, avloppsvattnets volym och sammansättning, att läckor inte uppkommer och att förorening av recipienten till följd av dagvattenutsläpp begränsas.

Miljöbalkens allmänna hänsynsregler är tillämpliga även på ledningsnätet. Kravet på bästa möjliga teknik och försiktighetsprincipen i 2 kap 3 § miljöbalken är liksom kraven i bilaga 1 A allmänt hållna. Det finns varken i miljöbalkens bestämmelse eller direktivets bestämmelse någon uttrycklig reglering

av vilka tekniska standarder som gäller för konstruktion, byggnad och underhåll av ledningsnäten. Den svenska regleringen motsvarar därmed direktivets krav och gör det möjligt att i den enskilda prövningen av ett avloppsreningsverk där ledningsnätet ingår som en följdverksamhet uppställa krav och villkor på avloppsvattnets volym och sammansättning, att läckor inte uppkommer eller att förorening begränsas.

12.1 Bilaga 1 A fotnoten Åtgärder mot bräddning

Kommissionen anger att det förefaller som om fotnoten till rubriken i bilaga I.A inte har införlivats. Vidare framgår det inte av de uppgifter som kommissionen har tillgång till vilka beslut Sverige har fattat om åtgärder för att begränsa förorening till följd av dagvattenbräddning och Sverige uppmanas därför att förklara dessa beslut och hur de uppfyller direktivets krav på denna punkt. I detta skede anser kommissionen att fotnoten till rubriken i bilaga I.A inte har införlivats.

Enligt fotnoten till bilaga 1 A och B ska medlemsstaterna besluta om åtgärder för att begränsa förorening till följd av dagvattenbräddning eftersom det inte är praktiskt möjligt att utforma ledningsnät och reningsverk så att allt avloppsvatten kan renas vid exempelvis ovanligt kraftig nederbörd. Sådana åtgärder kan enligt fotnoten utformas så att utspädningskvoten eller kapaciteten anges i förhållande till flödet vid torr väderlek eller så att ett visst antal bräddningar godtas per år.

Tillståndspliktiga avloppsreningsanläggningar som omfattas av NFS 2016:6 ska varje år lämna en miljörapport (se 5 h § NFS 2016:8). Miljörapporten ska innehålla de uppgifter som anges i bilaga 6 till NFS 2019:7 (Naturvårdsverkets föreskrifter om ändring i Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2016:8) om miljörapport). För bräddningar i eller vid reningsverket finns krav i bilaga 6 om att utsläppet från reningsverket i sin helhet ska redovisas utifrån både renat utsläppt vatten och bräddat vatten.

Av 5 h § NFS 2016:8 framgår också att miljörapporten ska avse ledningsnät som är anslutna till sådana avloppsreningsanläggningar och som är allmänna enligt vattentjänstlagen. Enligt bilaga 6 i NFS 2019:7 ska verksamhetsutövaren för sådana ledningsnät årligen rapportera totalt antal bräddningar, platser där det har bräddats och det sammantagna totalflödet från alla bräddningar på ledningsnätet.

För samtliga avloppsreningsanläggningar som omfattas av NFS 2016:6 ska verksamhetsutövaren enligt 5 h § 2 NFS 2016:8 även lämna en kommenterad sammanfattning om efterlevnaden av NFS 2016:6.

I miljörapporten som ges in till tillsynsmyndigheten redovisar alltså verksamhetsutövaren uppgifter om bräddning både för ledningsnätet och vid avloppsreningsanläggningen. Om tillsynsmyndigheten anser att verksamheten inte kan anses bedrivas på ett sådant sätt att kraven i 2 kap. miljöbalken uppfylls, kan en dialog föras mellan tillsynsmyndigheten och verksamhetsutövaren om vilka åtgärder som kan bli nödvändiga. En möjlighet för tillsynsmyndigheten är även att med stöd av 26 kap. 9 § miljöbalken förelägga verksamhetsutövaren att följa de begränsningar och i övrigt vidta de försiktighetsmått och åtgärder som tillsynsmyndigheten anser behövs. Det finns alltså en generell möjlighet för tillsynsmyndigheten att besluta om åtgärder för att begränsa förorening till följd av bräddning.

Regeringen har också beslutat om stöd inom specifika områden för projekt som innefattar återanvändning av vatten. (Se beskrivningen av dessa projekt ovan i *avsnitt 7.1* I Klågerup norr om Svedala har det anlagts ett underjordiskt spillvattenmagasin i syfte att minska bräddningar till Klågerupsbäcken från VA-nätet. Projektet har fått statligt stöd enligt förordningen (2009:381) om statligt stöd till lokala vattenvårdsprojekt. 50 procent av bräddningarna i den aktuella punkten ska kunna undvikas tack vare magasinet. Slutrapporten från projektet bifogas i *bilaga 26*.

Förorening till följd av bräddning begränsas också på olika sätt genom tillståndsvillkor. I Mark- och miljööverdomstolens dom den 18 februari 2019 i mål nr M 316-18 gällande Henriksdals reningsverk (bifogas som *bilaga 27*) begränsades utsläppen av fosfor genom både halt och mängdvillkor. Av villkoret framgår att resthalten av totalfosfor som kalenderårsmedelvärde inte får överstiga 0,2 mg/l och maximal utsläppt mängd totalfosfor får inte överstiga 27 ton per år räknat som löpande medelvärde över tre kalenderår. En tillståndsbegränsning i form av mängdvillkor ökar kraven på antingen reningsteknik eller åtgärder för att minska transporterade volymer i ledningsnätet (eller båda delarna). Minskade volymer i ledningsnätet minskar också risken för bräddningar.

Det förekommer, exempelvis i Västra Götalands län, fortsatt att ledningsnät frivilligt ingår i tillståndsprövningen och att det föreskrivs villkor om att

bedriva arbete enligt saneringsplaner. Ett exempel är Trollhättan som har ett kombinerat nät med tunnlar. De fick i sin prövning ett villkor med begränsningsvärde för det ovidkommande vattnet. Det förekommer också att ledningsnät prövas som följdverksamhet, t.ex. Borås reningsverk Sobacken. Mark- och miljödomstolen meddelade där villkor om ledningsnät mot sökandens önskan.

Det bedrivs också mycket arbete för att undvika att dagvatten tillförs ledningsnätet i syfte att minska antalet bräddningar. Kombinerade system där dagvatten och spillvatten avleds i samma ledningsnät läggs systematiskt om till separata på flera olika håll i Sverige. Nordvästra Skånes Vatten och Avlopp (NSVA) i Helsingborg är ett exempel där målsättningen är att kombinerade ledningar ska vara bortbyggda till år 2050. Även i Stockholm jobbar man med att separera kombinerade ledningar där så är lämpligt och möjligt. En 2 700 meter lång och 3,5 meter bred bergtunnel i Stockholm, kallad Ormen, är ett utjämningsmagasin för omhändertagande av dagvatten. Då ledningsnätet är fyllt rinner vattnet istället till Ormens magasin vid flödestoppar, för att då kapacitet återigen finns i det kombinerade ledningsnätet pumpas tillbaka från Ormen och vidare till avloppsreningsverket.

Många kommuner jobbar med va-taxan som ett verktyg. Fastighetsägare/va-abonnenter erbjuds en reducerad dagvattentaxa för att omhänderta dagvatten lokalt på privat mark istället för att belasta det allmänna ledningsnätet. Ett exempel är Sollentuna kommun som har en reducerad dagvattentaxa i 9 § i sin va-taxa (bifogas som *bilaga 28*). I Malmö och Lund får fastighetsägare betalt för att koppla från sina stuprör och på så vis bidra till att minska volymer vatten i ledningsnätet.²

Utöver dessa konkreta åtgärder finns lokala initiativ (vattensamverksgrupper) inom avrinningsområden, över kommungränser, som tar fram informationsmaterial som filmer och broschyrer för att sprida kunskap om att inte leda mer regnvatten än nödvändigt till ledningsnät. Svenskt Vattens Hållbarhetsindex (HBI) är ett verktyg som branschorganisationen Svenskt Vatten arbetat fram. Med hjälp av verktyget kan VA-verksamhetens ledning och politiskt ansvariga i kommuner bland annat identifiera prioriterade åtgärder och investeringar som t.ex. att bygga om från kombinerade till separata ledningsnät när så är möjligt i syfte att minska antalet bräddningar.

² <https://platsforvattnet.vasyd.se/villa-eller-radhusagare/>

I Sverige har alltså ett flertal olika åtgärder beslutats i syfte att begränsa förorening till följd av dagvattenbräddning. Fotnoten till bilaga 1 A och B är alltså korrekt införlivad i det svenska regelverket.

13. Bilaga 1 B Krav för utsläpp

Kommissionen anger att bilaga 1 B har införlivats genom 9 § NFS 2016:6. Kommissionen noterar att bestämmelsen inte hänvisar till sådana områden som är känsliga för eutrofiering enligt definitionen i bilaga 2 A a, i strid med bilaga 1 B 3 till direktivet. Kommissionen anser därför att bilaga 1 B 3 inte har införlivats på ett korrekt sätt. Dessutom anser kommissionen att bilaga 1 B 4 inte förefaller ha införlivats i den nationella lagstiftningen.

13.1 Bilaga 1 B 3 Områden som är känsliga för eutrofiering

Enligt bilaga 1 B 3 ska utsläpp från reningsverk för avloppsvatten från tätbebyggelse uppfylla kraven i tabell 2 om utsläppen sker till områden som är känsliga för eutrofiering.

Av *avsnitt 5.* ovan avseende genomförande av artikel 5.6 och bilaga 2 framgår att kustvattnet från norska gränsen till och med Norrtälje kommun identifierats som känsligt med hänsyn till eutrofiering eller risk för eutrofiering med avseende på utsläpp av kväve. Vidare framgår att hela Sverige är känsligt med hänsyn till eutrofiering eller risk för eutrofiering med avseende på utsläpp av fosfor.

Utsläpp av avloppsvatten inom de områden som bedömts känsliga för kväve regleras i 6 § NFS 2016:6. Enligt bestämmelsen ska utsläpp i havs- och kustvattenområdet från norska gränsen till och med Norrtälje kommun utöver vad som anges i 5 och 8 §§ även uppfylla kraven i 9 §, om utsläppet kommer från tätbebyggelse med 10 000 pe eller mer. Detsamma gäller om utsläppet sker i avrinningsområden som avvattnas till det angivna området och som bidrar till föroreningen av området. 9 § hänvisar till begränsningsvärden för kväve i tabell 3 som motsvarar kraven för kväve i tabell 2 i direktivet.

För fosfor regleras utsläppet i verksamhetens tillstånd i form av villkor. Sedan många år tillbaka gäller att alla reningsverk med god marginal uppfyller de krav i fråga om fosfor som anges i direktivets bilaga 1 tabell 2 (se *bilaga 15*). Inget av de reningsverk som mottar avloppsvatten från tätorter på 10 000 pe och större har varit i närheten av att överskrida direktivets utsläppskrav för fosfor enligt de EU-rapporteringar som kan överblickas.

Enligt statistik från Statistikmyndigheten SCB från 2018³ var den genomsnittliga halten för utgående fosfor 0,24 mg/l, vilket är en liten ökning jämfört med 2016. Den genomsnittliga halten av utgående kväve var 13,6 mg/l vilket är en minskning jämfört med 2016. BOD7-halten minskade något till 6,0 mg/l och COD-Cr-halten ökade till 36,8 mg/l. Denna statistik inkluderar tätorter ner till 2 000 pe. Ett exempel på villkorsreglering för fosfor finns i Mark- och miljööverdomstolens dom den 18 februari 2019 i mål nr M 316-18 gällande Henriksdals reningsverk. (se *bilaga 27*).

Vid beviljande av tillstånd fastställs alltså villkor som innebär så långtgående krav på rening av fosfor att direktivets krav på fosfor enligt tabell 2 tillgodoses. I tillsyn över verksamheterna bevakas att villkoren efterlevs. Något behov av reglering utöver vad som sker inom ramen för tillståndsgivning och tillsyn bedöms inte föreligga.

Det svenska regelverket uppställer alltså särskilda krav på rening av kväve och fosfor som uppfyller kraven i tabell 2 till direktivet för de områden som är känsliga för eutrofiering.

13.2 Bilaga 1 B 4 Strängare krav om det behövs

Enligt bilaga 1 B 4 ska strängare krav än de som anges i tabell 1 och 2 tillämpas om det behövs för att säkerställa att recipienten uppfyller kraven i andra tillämpliga direktiv.

Bestämmelserna i NFS 2016:6 är minimikrav. Vid tillståndsprövningen ställs strängare krav om det behövs för att säkerställa att recipienten uppfyller kraven i andra tillämpliga direktiv. Som har beskrivits ovan i *avsnitt 2.5* gäller miljöbalken parallellt med annan lagstiftning. Verksamhetsutövare är också skyldiga att följa tillämpliga direktiv. Exempel på situationer där det kan behöva ställas strängare krav är för att säkerställa att miljö kvalitetsnormer följs eller om strängare krav följer av badvattendirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/7/EG av den 15 april 2006 om förvaltning av badvattenkvaliteten och om upphävande av direktiv 76/160/EEG). Ett annat exempel på när det kan behöva ställas strängare krav är om utsläpp sker i ett Natura 2000-område.

³https://www.scb.se/contentassets/dfddd9bb71804c4ea0c06891508b1c84/mi0106_2018a01_sm_mi22sm2001.pdf

Bilaga 1 B 4 är alltså korrekt genomförd i det svenska regelverket.

14. Bilaga 1 C Industrispillvatten

Kommissionen anger att det förefaller som bilaga 1 C har införlivats i nationell lagstiftning genom 4 § NFS 2016:6. Kommissionen anser att införlivandet av bilaga 1 C är felaktigt, eftersom tredje strecksatsen i bilaga 1 C har införlivats felaktigt då den endast omfattar rening av avloppsvatten och inte nämner behandling av slam samt eftersom första, andra och fjärde strecksatserna inte har införlivats alls.

Enligt bilaga 1 C i avloppsdirektivet ska industrispillvatten innan det leds till ledningsnät och reningsverk för avloppsvatten från tätbebyggelse undergå sådan rening som krävs för att:

- skydda hälsan hos personal som arbetar med ledningsnäten och på reningsverken,
- säkerställa att ledningsnät, avloppsreningsverk och tillhörande utrustning inte skadas,
- säkerställa att driften av avloppsreningsverken och behandlingen av slam inte störs,
- säkerställa att utsläppen från reningsverken varken skadar miljön eller förhindrar att de krav på recipienten som gäller enligt andra direktiv kan uppfyllas,
- säkerställa att slammet kan omhändertas på ett säkert och miljömässigt godtagbart sätt.

14.1 Tredje strecksatsen

Kommissionen anser att den svenska lagstiftningen inte införlivar de krav som följer av tredje strecksatsen fullt ut eftersom den endast omfattar rening av avloppsvatten och inte nämner behandling av slam.

I 4 § NFS 2016:6 anges att industrispillvatten som leds till en avloppsreningsanläggning ska ha undergått sådan rening som krävs för att säkerställa dels att driften av avloppsreningsanläggningen och behandlingen av avloppsslam inte störs, dels att slammet kan omhändertas på ett säkert och miljömässigt godtagbart sätt.

Tredje strecksatsen genomförs alltså ordagrant i 4 § NFS 2016:6.

14.2 Första, andra och fjärde strecksatserna

Bestämmelser om användning av en allmän va-anläggning finns i 21–23 §§ vattentjänstlagen. Enligt 21 § får en va-anläggning inte användas på ett sätt som innebär

1. att avloppet tillförs vätskor, ämnen eller föremål som kan inverka skadligt på ledningsnätet eller anläggningens funktion eller på annat sätt medför skada eller olägenhet,

2. att huvudmannen får svårt att uppfylla de krav som ställs på va-anläggningen och driften av den eller att i övrigt uppfylla sina skyldigheter enligt lag, annan författning eller avtal, eller

3. andra olägenheter för huvudmannen eller någon annan.

Bestämmelsen är relativt vid och ger va-huvudmannen omfattande möjligheter att begränsa sådant avloppsvatten som skapar problem i anläggningen, för slamproduktionen men också för ”någon annan”.

21 § vattentjänstlagen kompletteras också av arbetsmiljölagstiftningen. Arbetsmiljölagens (1977:1160) ändamål är enligt 1 kap. 1 § att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetet samt att även i övrigt uppnå en god arbetsmiljö. I 2 kap. finns bestämmelser om arbetsmiljöns beskaffenhet. I 2 kap. 3–6 §§ anges kraven beträffande olika arbetsmiljöfaktorer. Arbetslokalerna ska vara lämpliga från arbetsmiljösynpunkt. Luft-, ljud-, vibrations- och ljusförhållanden samt andra liknande arbetshygieniska förhållanden ska vara tillfredsställande. Allmänna regler ges också om betryggande skyddsåtgärder mot olycksfall och säkerheten hos tekniska anordningar samt om säker användning av ämnen som kan föranleda ohälsa och olycksfall.

Enligt bemyndigandet i 23 § vattentjänstlagen får kommunen meddela ytterligare föreskrifter om allmänna va-anläggningar. Sådana föreskrifter benämns ofta ”Allmänna bestämmelser för brukande av den allmänna vatten- och avloppsanläggningen” (ABVA). I dessa bestämmelser finns i allmänhet mer detaljerade bestämmelser om hur avloppsanläggningen ska användas. Enligt branschorganisationen Svenskt Vattens grundförslag till ABVA (P94) som bygger på uttalanden från förarbetena till vattentjänstlagen är kommunen inte skyldig att ta emot spillvatten som väsentligt avviker från innehållet i hushållspillvatten.

Exempel på ABVA från Mölndals stad och Dala Vatten som är baserade på Svenskt Vattens grundförslag bifogas i *bilaga 29 och 30*. Båda exemplen innehåller begränsningar av vad som får släppas ut (punkt 28 respektive 9) och

en rätt för huvudmannen att begränsa användningen för att förebygga person- eller egendomsskada (punkt 35 respektive punkt 11).

Om en fastighets va-förhållanden påtagligt avviker från de förhållanden som i övrigt råder i en allmän va-anläggnings verksamhetsområde, får huvudmannen enligt 22 § vattentjänstlagen träffa avtal med fastighetsägaren om särskilda villkor för användningen av va-anläggningen. Avtalet kan gälla speciella villkor i både ekonomiskt och tekniskt avseende som motiveras av avvikande förhållanden, t.ex. i fråga om industrispillvatten.

Mer information om industrispillvatten finns i Svenskt Vattens publikation (P95) Råd vid mottagande av avloppsvatten från industri och annan verksamhet från mars 2019 (bifogas som *bilaga 31*). I publikationen finns i bilaga 1 ett förslag på hur ett industriavtal kan utformas.

Särskilt när det gäller fjärde strecksatsen ska det också framhållas att frågan om att ansluta industriverksamhet till kommunalt reningsverk prövas inom ramen för tillståndsprövningen. Prövningen kan leda till förbud mot anslutning eller försiktighetsmått före anslutning. För anmälningsskyldiga industriverksamheter och ännu mindre ej anmälningsskyldiga verksamheter (s.k. U-verksamheter) får tillsynsmyndigheten ställa lämpliga krav, t.ex. krav på oljeavskiljare, för att tillgodose kraven enligt bilaga 1 C.

Bilaga 1 C första, andra och fjärde strecksatserna har alltså genomförts i 21 § vattentjänstlagen som kompletteras av ABVA, industriavtal och arbetsmiljölagstiftning.

15. Bilaga 1 D Referensmetoder för övervakning och utvärdering

Det är inte helt tydligt vilka brister kommissionen gör gällande i denna del. Den svenska regeringen uppfattar att kommissionen gör gällande att punkt 1 samt punkt 4 a och b i bilaga 1 D inte har införlivats på ett korrekt sätt.

Bilaga 1 D innehåller bestämmelser om val av övervakningsmetod och provtagning.

Enligt bilaga 1 D 1 ska medlemsstaterna säkerställa att en övervakningsmetod används som åtminstone uppfyller kraven i bilaga 1 D. Av andra stycket i punkt 1 följer att alternativ till de metoder som nämns i punkt 2, 3 och 4 får användas, om det kan visas att de alternativa metoderna ger mot-

svarande resultat. I den svenska regleringen används årsmedelvärden som en möjlig övervakningsmetod utöver de som regleras i direktivet. Som beskrivs nedan i *avsnitt 16.1* är redovisning genom årsmedelvärden en sådan alternativ metod som är tillåten enligt bilaga 1 D 1 andra stycket.

Kommissionen anser att punkt 4 a inte har införlivats på ett korrekt sätt eftersom den nationella regleringen inte hänvisar till någon av de delar som ingår i definitionen av låggradig rening. Kommissionens påstående är korrekt. Anledningen är som angetts ovan i *avsnitt 2.3* att definitionen av låggradig rening saknar betydelse för det svenska genomförandet av direktivet eftersom Sverige inte har angett några sådana mindre känsliga områden som avses i artikel 6.

När det gäller punkt 4 b noterar kommissionen att den nationella lagstiftningen inte hänvisar till avvikelser för parametervärden som avser koncentration av suspenderade partiklar. Kommissionen anser därför att punkt 4 b inte har införlivats korrekt. Kommissionens påstående är korrekt. Som anges i *avsnitt 16.4* nedan framgår det av fotnot 3 till tabell 1 i direktivet att detta krav ej är obligatoriskt.

Sammanfattningsvis är därmed punkt 1 samt punkt 4 a och b i bilaga 1 D korrekt genomförda i den svenska regleringen.

16. Bilaga 1 tabell 1 Reningskrav

Kommissionen anger att tabell 1 i bilaga I förefaller ha införlivats genom 8 och 17 §§ samt tabell 1 och 2 i NFS 2016:6. Kommissionen anser att tabell 1 i bilaga 1 till direktivet inte har införlivats på ett korrekt sätt i nationell lagstiftning.

16.1 Årsmedelvärden

Kommissionen har anfört att årsmedelvärden inte godtas för redovisning av BOD och COD.

Av bilaga 1 D 1 till avloppsdirektivet framgår att medlemsstaterna får tillämpa alternativ till de metoder som beskrivs i bilaga 1 D 2–4 om det kan visas att de alternativa metoderna ger motsvarande resultat.

Enligt regeringens uppfattning ska direktivet tolkas på så sätt att en metod som ger samma skyddsnivå ska anses ge motsvarande resultat och inte ett

identiskt eller bättre resultat vid varje provtagningstillfälle. Användningen av årsmedelvärden ska därför jämföras med avloppsdirektivets metod.

En väsentlig förklaring till varför årsmedelvärdena bedöms vara lika stränga som den metod som avloppsdirektivet föreskriver är att inga förhöjda utsläppsvärden räknas bort. Vidare innebär de svenska, numeriskt sett lägre halterna, omräknat från BOD₇ till BOD₅, (dvs. högre krav) jämfört med direktivet (12,5 mg/l jämfört med 25 mg/l BOD₅ samt 70 mg/l jämfört med 125 mg/l COD) att reningen ständigt måste optimeras för att löpande klara de lägre värdena, eftersom det kan vara svårt att kompensera för perioder under året med högre utsläppsvärden. Regeringen anser därför att den alternativa metoden i form av årsmedelvärden är förenlig med bilaga 1 D 1.

16.2 Kemisk syreförbrukning (COD)

Kommissionen har anfört att Sverige använder parametern COD_{Cr} i stället för parametern COD vid analys av kemisk syreförbrukning. Kommissionen anser att användningen av andra kriterier i den svenska lagstiftningen omöjliggör en jämförelse med kraven i tabell 1 i direktivet.

Vid analys av avloppsvatten enligt den referensmetod som föreskrivs i direktivet för analys av parametern COD används kaliumdikromat. Att metoden har betecknats med COD_{Cr} i tabell 2 i NFS 2016:6 beror på att förkortningen Cr står för grundämnet krom i reagenset kaliumdikromat. Skälet att ange analysmetoden på detta sätt är att skilja den från den analysmetod som innehåller kaliumpermanganat (COD_{Mn}). Värden redovisade som COD_{Cr} är alltså identiska med värden redovisade som COD. Det svenska genomförandet möjliggör därmed en sådan jämförelse som kommissionen efterfrågar och är därmed korrekt.

16.3 Biokemisk syreförbrukning (BOD)

Kommissionen har anfört att Sverige använder parametern BOD₇ i stället för parametern BOD₅ i tabell 1 i NFS 2016:6 vid analys av biokemisk syreförbrukning som föreskrivs i tabell 1 i bilaga I till avloppsdirektivet. Kommissionen anser att användningen av andra kriterier i den svenska lagstiftningen omöjliggör en jämförelse med kraven i tabell 1 i direktivet.

Sverige tillämpar sedan lång tid BOD₇ vid analys av biokemisk syreförbrukning i såväl nationell som internationell rapportering.

Enligt dokumentet Terms and Definitions of the Urban Waste Water Treatment Directive 91/271/EEC av den 16 januari 2017 som kommissionen hänvisar till är det tillåtet att tillämpa andra kriterier för redovisning om parametern omvandlas till BOD₅.

Sverige har tillämpat omvandlingsfaktorn 1,2 för att omvandla BOD₅ till BOD₇. Vid behov av redovisning av de detaljerade resultaten till EU anger Sverige värden i form av BOD₅. Omvandlingsfaktorn 1,2 härrör sannolikt från att vanligt före-kommande omvandlingsfaktorer på 1,16–1,17 har angivits med en decimal noggrannhet. Omvandlingsfaktorerna 1,16 och 1,17 återkommer i litteratur och rapporter. Exempelvis tillämpar Europeiska miljöbyrån omvandlingsfaktorn 1,16. Omvandlingsfaktorn varierar i praktiken mellan olika sammansättningar på avloppsvattnet.

Omvandling av 25 mg/l BOD₅ med faktorn 1,16 ger ett värde på 29 mg/l BOD₇ medan omvandlingsfaktorn 1,2 ger ett värde på 30 mg/l BOD₇, det vill säga en ökning med tre procent.

Regeringen vill framhålla att det finns olika faktorer som gör att resultat av BOD-analyser kan variera, inte minst analysosäkerheter som varierar mellan 20 och 30 procent. Den förstnämnda siffran på 20 procent omnämns i artikeln Methods for assessing biochemical oxygen demand (BOD): A review (bifogas som *bilaga 32*). Den senare siffran på 30 procent baseras på muntliga besked från en av de största laboratoriekedjorna i Sverige – Eurofins, angående vad som gäller för den tillämpade, standardiserade metoden för analys av BOD. Det betyder exempelvis att en 25-procentig osäkerhet i ett mätvärde på 25 mg/l BOD₅ innebär att analysen för samma prov kan ge en variation i värdena mellan 19 mg/l och 31 mg/l. Med omräkningsfaktorn 1,16 motsvarar detta 22 mg/l till 36 mg/l BOD₇. Mätosäkerheten har därmed väsentligt större betydelse för analysresultatet än skillnaden mellan de olika omvandlingsfaktorerna.

Vid en europeisk interkalibrering 1992 med 95 deltagare från 11 länder gjordes en jämförelse mellan BOD₅ och BOD₇ som gav ett annat utfall. Ingen signifikant skillnad mellan metoderna kunde identifieras (se *bilaga 33* Jämförelse mellan BOD₅ och BOD₇).

Den begränsade tiden att ta fram detta svar har inte medgett en fullständig genomgång av korrelationen mellan BOD₅ och BOD₇. Sammanfattningsvis är regeringens bedömning att tillämpningen av begränsningsvärdet 30 mg/l

BOD₇ innebär en likvärdig skyddsnivå som begränsningsvärdet 25 mg/l BOD₅ vad gäller efterlevnaden av övervakningsskyldigheten enligt avlopps-direktivet och att metoden därmed är förenlig med avloppsdirektivet.

16.4 Suspendande partiklar

Kommissionen har anfört att kraven i tabell 1 i bilaga 1 till direktivet rörande koncentration eller procentuell reduktion för suspenderade partiklar totalt inte har införlivats i svenska lagstiftning.

Det är korrekt att det saknas krav rörande koncentration eller procentuell reduktion för suspenderade partiklar totalt i den svenska regleringen. Av fotnot 3 till tabell 1 i direktivet framgår emellertid att detta krav ej är obligatoriskt. Den svenska regeringen anser därför att genomförandet uppfyller direktivets krav i denna del.

17. Bilaga 1 tabell 2 Reningskrav känsliga områden

Kommissionen anser att tabell 2 i bilaga 1 har införlivats felaktigt både vad gäller kraven om fosforrening och kraven om kväverening.

Kommissionen anser med avseende på fosfor, att den del av tabell 2 i bilaga 1 till direktivet som rör reningskraven vad gäller fosfor inte har införlivats alls. 16 § NFS 2016:6 innehåller en hänvisning till den metod som ska användas för att mäta totalfosfor och tabellerna 4 och 5 innehåller krav för provtagningsfrekvens, men i övrigt innehåller införlivandeåtgärden inga krav rörande gränsvärden för avlägsnande av fosfor från avloppsvatten.

Vad gäller kväve anser kommissionen att fotnot 2 till tabell 3 i NFS 2016:6 inte tillhandahåller några detaljerade uppgifter om villkoren för att åberopa efterlevnad vad gäller retention. Eftersom det saknas sådana tydliga, särskilda och precisa mätningvillkor i införlivandelagstiftningen anser kommissionen att införlivandet är felaktigt.

17.1 Reningskrav för fosfor och kväve

Enligt vad som redogjorts för ovan i avsnitt 13. avseende genomförandet av bilaga 1 B 3 framgår att den svenska regleringen uppställer krav på rening av fosfor och kväve som motsvarar direktivets krav i bilaga 1, tabell 2. För kväve framgår kraven uttryckligen av tabell 3 i NFS 2016:6. För fosfor regleras krav motsvarande direktivets krav genom villkor i tillståndsbesluten.

Sverige har i sitt införlivande av reningskraven för kväve valt att ge utrymme för användande av en sådan alternativ metod som är tillåten enligt bilaga 1 D 1.

Enligt tabell 2 i bilaga 1 till avloppsdirektivet är kravet för minsta procentuell reduktion av kväve 70 procent. Av bilaga 1.D 4 c framgår att för de parametrar som anges i tabell 2 ska årsmedelvärdet av proverna för varje parameter inte överstiga motsvarande gränsvärden. Kravet på minst 70 procent reduktion av kväve är i den svenska regleringen genomfört i tabell 3 i NFS 2016:6. I fotnot 2 till tabell 3 finns som kommissionen påpekar anmärkningen ”(r)eduktion i förhållande till inkommande belastning inklusive kväveretention innan utsläppet når havs- och kustvattenområdet från norska gränsen till och med Norrtälje kommun”. I avloppsdirektivet föreskrivs i bilaga 1 D 1 andra stycket att ”(a)lternativ till de metoder som nämns i punktet 2, 3 och 4 får användas, om det kan visas att de alternativa metoderna ger motsvarande resultat”.

Utsläpp av kväve regleras precis som andra utsläppsvillkor i miljötillståndet. Antingen direkt genom ett villkor om kväveutsläpp eller indirekt genom att avloppsreningsverket för att få tillstånd måste uppfylla kraven i bl.a. NFS 2016:6 om minsta procentuell reduktion av kväve. I de fall retention tillämpas för att nå direktivets utsläppskrav har långtidsmedelvärden för kväveretention tagits fram av SMHI med stöd av HYPE-modellen för att beräkna hur mycket kväve som avgår via retention. Att långtidsmedelvärden tillämpas beror på att detta är mera representativt för att beräkna hur stor andel kväve som avgår längs en viss sträcka, eftersom det tar flera år för restutsläppet att nå kusten. HYPE-modellen är en vetenskapligt granskad metod för beräkning av bland annat kväveretention. I *avsnitt 17.2* nedan beskrivs HYPE-modellen mer utförligt. Sammanfattningsvis säkerställer tillståndsprövningen att det finns en tillräcklig kväverening där detta behövs.

Det följer också av domstolens avgörande i mål C-438/07 kommissionen mot Sverige⁴, särskilt punkterna 97 och 105, att tätbebyggelser får tillgodoräkna sig naturlig retention av kväve så att avloppsdirektivets krav på procentuell reduktion kan uppnås genom att effekterna av kvävereduktionen vid reningsverket och av den naturliga retentionen läggs samman.

Tillståndsmyndigheten och de centrala tillsynsmyndigheterna har en långtgående utredningsskyldighet både inför en tillståndsprövning och under

⁴ Domstolens dom av den 6 oktober 2009 i mål C-438/07, kommissionen mot Sverige, EU:C:2009:613.

prövningens gång. En verksamhetsutövare som önskar återropa efterlevnad av kraven på avlägsnande av kväve med tillämpning av retention har alltså möjlighet att få full kännedom om de tillämpliga reglerna.

Vad gäller genomförandet av bilaga 1, tabell 2 vill den svenska regeringen fästa kommissionens uppmärksamhet på att beräkningen av naturlig retention vid kvävereduktion är föremål för prövning i mål C-22/20 Europeiska kommissionen mot Sverige. Sverige inväntar utfallet av EU-domstolens dom i målet och kommer noga att analysera domen.

Sammanfattningsvis anser den svenska regeringen att tabell 2 i bilaga 1 har införlivats korrekt både vad gäller kraven om fosforrening och kraven om kväverening.

17.2 HYPE-modellen och kväveretention

Mängden kväve och fosfor som rinner till en vattenförekomst (sjö eller vattendrag) är vanligtvis större än den mängd som rinner från samma vattenförekomst. Detta beror på att fysikaliska och biogeokemiska processer avlägsnar näringsämnen från vattnet. Detta kallas för naturlig retention, eller bara retention. Retention av kväve eller fosfor i en vattenförekomst definieras som skillnaden mellan den totala belastningen av näringsämnet till vattenförekomsten (bruttobelastning) och den belastning som rinner ut från vattenförekomsten (nettobelastning).

Kväveretention i sjöar och vattendrag sker till största del genom en process som kallas denitrifikation. Denitrifikation innebär förenklat att nitratkväve i vattnet omvandlas till kvävgas som avgår till atmosfären. Mängden nitratkväve i vattnet minskar därmed genom denitrifikationsprocessen. En mindre mängd nitratkväve i vattnet innebär en minskad övergödning i de kvävekänsliga recipienterna. Retentionen varierar i tid och rum och styrs främst av vattnets temperatur och uppehållstid. På grund av vattnets långa uppehållstid i sjöar blir retentionen väsentligt större i sjöarna än i vattendragen och väsentligt större i stora sjöar än i små.

Retentionen i sjöar eller vattendrag kan beräknas med hjälp av budgetberäkningar (massbalanser) från mätningar i fält eller med numeriska modeller. En kvävebudget görs genom att ta skillnaden mellan belastning i inloppet av en sjö eller ett vattendrag adderat med lokala källor (bruttobelastningen) och transport genom utloppet (nettobelastningen). Därmed får man en uppskatt-

ning av den retention som sker. Att genomföra kontinuerliga mätningar av vattenföring och koncentrationer i tillflöden och utflöden från samtliga vattenförekomster med påverkan av näringsämnen i Sverige är varken kostnadseffektivt eller praktiskt genomförbart. Därför används modeller som beräknar vattenföring, transport och retention av näringsämnen.

Retentionsvärdet för ett enskilt utsläpp, exempelvis från ett avloppsreningsverk, kan beräknas med hydrologiska modeller. Den hydrologiska modell som de svenska myndigheterna använder för beräkning av kväveretention heter Hydrological Predictions for the Environment (HYPE). HYPE-modellen baseras på den tidigare modellen HBV-NP⁵ som utvecklats av SMHI. HBV-NP och HYPE-modellerna är väldokumenterade, vetenskapligt granskade och testade med dokumenterade resultat i flera rapporter och vetenskapliga artiklar.⁶

I HYPE-modellen beräknas retentionen som skillnaden mellan brutto- och nettobelastning av kväve. För att sammanställa retentionen från ett specifikt delavrinningsområde ner till havet aggregerar modellen retentionen från varje delavrinningsområde längs rinnsträckan. Den lokala retentionen beräknas mellan både mark och ytvatten till utloppet på varje delområde. Den totala retentionen till havet inkluderar den lokala retentionen i delområdet, samt retentionen i ytvattnet i nedströmsliggande delområden. Retentionen i stora sjöar och vattendrag tillämpas på punktkällor medan den totala retentionen mellan marken och havet tillämpas på diffusa källor, se *bilaga 32*.

HYPE-modellen har utvärderats internationellt i olika sammanhang och visat på lika eller bättre prestanda än andra liknande modeller och anses vara en robust och tillförlitlig vetenskaplig metod, se bland annat de två rapporterna av det norska miljöforskningsinstitutet (NIVA), Arcadis NIVA report 2015 (se *bilaga 35*) och Arcadis NIVA report 2017 (se *bilaga 36*). HYPE och

⁵ Hydrologiska Byråns Vattenbalansavdelning, Nitrogen and Phosphorus.

⁶ Se bl.a. Lindström, G., Pers, C., Rosberg, J., Strömqvist, J. and Arheimer, B. (2010) Development and testing of the HYPE (Hydrological Predictions for the Environment) water quality model for different spatial scales. *Hydrology Research* 41.3–4, 295-319,

Arheimer, B., Dahné, J., Donnelly, C., Lindström, G., Strömqvist, J. (2012) Water and nutrient simulations using the HYPE model for Sweden vs. the Baltic Sea basin – influence of input-data quality and scale. *Hydrology research* 43(4):315-329,

Strömqvist, J., Arheimer, B., Dahné, J., Donnelly, C. and Lindström, G. (2012) Water and nutrient predictions in ungauged basins – Set-up and evaluation of a model at the national scale. *Hydrological Sciences Journal* 57(2):229-247,

Bergstrand, M., Asp, S. & Lindström, G. (2014) Nationwide hydrological statistics for Sweden with high resolution using the hydrological model S-HYPE. *Hydrology Research* 45.3, 349-356. doi: 10.2166/nh.2013.010.

HBV-NP har sedan länge använts för modellering av retentionen för beräkningar av näringsbelastning på Östersjön och Västerhavet som Sverige rapporterar till Helsingforskommissionen (HELCOM)⁷.

I Arcadis NIVA-rapporterna beskrivs faktorer som styr kväveretention, vilka variabler som är inkluderade i den hydrologiska modellen, vilka indata som behövs i modelleringarna och att valideringar och kalibreringar sker mot uppmätta data från SLU. Vidare redovisas i Arcadis Niva report 2015 jämförande diagram för beräknade och uppmätta kvävekoncentrationer från SMHI:s webbplats. I rapporten på sidan 36 beskrivs dessa diagram på följande sätt: *“The SMHI Vattenwebb contains a tool that visualizes the average deviation in percent between the model value and the measured data. The evaluation tool provides an opportunity to get information about the reliability of the results by comparing with observations.”*

Baserat på underlagsdata som hämtades från SMHI Vattenwebb, jämförande analyser med andra modeller och hänvisningar till omfattande vetenskapliga utvärderingar anges på sidorna 37 och 45 i rapporten att författarnas slutsats om den hydrologiska modellen per se är att: *“On this basis, it can be concluded that the HYPE model is an appropriate and robust tool to estimate nitrogen retention in this case.”* Vad gäller vetenskapliga utvärderingar nämns på sidan 34 i rapporten bl.a. att *“The HBV-NP and HYPE models are scientifically well-documented and reviewed and have undergone extensive testing with results are documented in several reports and scientific papers. One reason for the thorough testing is that the model(s) have been applied since 1997 for reporting Swedish data to the Baltic Marine Environment Protection Commission (HELCOM) (Arheimer and Pers 2007).”*

18. Bilaga 2 Kriterier för känsliga områden

Kommissionen noterar att det, trots att Sverige har utsett känsliga områden på sitt territorium, förefaller som om bilaga 2 inte har införlivats i nationell lagstiftning.

Som framgår av *avsnitt 5*. ovan har Sverige utsett känsliga områden utifrån de kriterier som anges i bilaga 2 A. Vid genomgången av det svenska genomförandet kan dock konstateras att kriterierna för att identifiera känsliga områden kan komma till bättre uttryck i den svenska regleringen. Regeringen avser därför att under hösten ge Naturvårdsverket i samverkan med Havs-

⁷ HELCOM arbetar med den regionala Helsingforskonventionen: 1992 års konvention om skydd av Östersjöområdets marina miljö; SÖ 1996:22 (<http://www.helcom.fi/about-us/convention/>). HELCOM är också en plattform för regional koordinering av havsmiljödirektivet (Ramdirektiv om en marin strategi, 2008/56/EG) i Östersjöområdet.

och vattenmyndigheten i uppdrag att ta fram en reglering för översyn av känsliga områden och lämpliga kriterier för identifiering av känsliga områden enligt avloppsdirektivet. I uppdraget ingår att lämna nödvändiga författningsförslag.

19. Bilaga 3 Krav på vissa industrisektorer

Kommissionen anger att det förefaller som om bilaga 3 till direktivet inte har införlivats i nationell lagstiftning.

Enligt vad som redogjorts för ovan i *avsnitt 9.* avseende genomförande av artikel 13 omfattas samtliga industrisektorer i bilaga 3 av de krav på utsläpp och särskilda tillstånd som följer av artikel 13.1 och 13.2. Bilaga 3 har alltså införlivats korrekt i svensk rätt.

Avslutande kommentarer

Regeringen kommer att hålla kommissionen informerad om hur arbetet förflyter med att förtydliga och förbättra införlivandet av artiklarna 2.11 och 5.6 samt bilaga 2. Om kommissionen önskar få ytterligare information i ärendet kan ett möte mellan företrädare för den svenska regeringen och kommissionen, i syfte att reda ut kvarvarande frågor kring det svenska genomförandet, utgöra ett bra komplement till fortsatt skriftväxling. Regeringen står givetvis till förfogande för besvarande av eventuella frågor i ärendet.

Ansvarig handläggare på Miljödepartementet är rättssakkunnig Christoffer Sheats, telefon +46 8 405 25 27, e-post christoffer.sheats@gov.se.

På regeringens vägnar,

Susanne Gerland

Tf. rättschef

Bilageförteckning

- 1 Miljöbalken
- 2 Förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd
- 3 Miljöprövningsförordningen (2013:251)
- 4 Förordningen (1998:901) om verksamhetsutövarens egenkontroll
- 5 Lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster
- 6 Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2016:6) om rening och kontroll av avloppsvatten från tätbebyggelse
- 7 Miljötillsynsförordningen (2011:13)
- 8 Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2016:8) om miljörapport
- 9 Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2019:7) om ändring i Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2016:8) om miljörapport
- 10 Naturvårdsverkets handbok (2008:3) Små avloppsanläggningar
- 11 Tillsynsvägledning om ledningsnätet för spillvatten
- 12 Månadsmedeltemperaturer från Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI)
- 13 Biologisk rening i kallt klimat – konsekvenser för Norrlands kommunala reningsverk av artikel 4.2 i avloppsdirektiv 91/271/EEG
- 14 Översyn av känsliga områden enligt rådets direktiv 91/271/EEG samt svar på skriftlig förfrågan från kommissionen, DGXI
- 15 Angivande och översyn av känsliga områden enligt artikel 5 punkt 6 i rådets direktiv 91/271/EEG om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse
- 16 Remissvar återanvändning av vatten från länsstyrelsen Gotlands län
- 17 Tillstånd Hemse avloppsreningsanläggning
- 18 Tillstånd Roma avloppsreningsanläggning
- 19 Tillstånd Skåne Kiviks musteri
- 20 Tillstånd Skåne Kristianstads Mejeri
- 21 Tillstånd Västra Götaland Halla Foder
- 22 Förordningen (1998:944) om förbud m.m. i vissa fall i samband med hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter

- 23 Naturvårdsverkets kungörelse (SNFS 1994:2) med föreskrifter om skydd för miljön, särskilt marken, när avloppsslam används i jordbruket
- 24 Hållbar slamhantering (SOU 2020:3)
- 25 Transportstyrelsen föreskrifter (TSFS 2010:96k) och allmänna råd om åtgärder mot förorening från fartyg
- 26 Slutrapport bräddning Klågerup
- 27 Mark- och miljööverdomstolens dom den 18 februari 2019 i mål nr M 316-18 Henriksdals avloppsreningsverk
- 28 Va-taxa Sollentuna kommun
- 29 ABVA Mölndals stad
- 30 ABVA Dala Vatten
- 31 Svenskt Vatten Råd vid mottagande av avloppsvatten från industri och annan verksamhet
- 32 Methods for assessing biochemical oxygen demand (BOD)
- 33 Jämförelse BOD₅ och BOD₇
- 34 Näringsbelastning 2014 HaV
- 35 Arcadis NIVA report 2015
- 36 Arcadis NIVA report 2017